



YÜZLEŞME SÜREÇLERİ

NSU DAVASI SÜRECİNE DAİR İLK DEĞERLENDİRME



YÜZLEŞME SÜREÇLERİ

NSU DAVASI SÜRECİNE DAİR İLK DEĞERLENDİRME

Enver Şimşek 9.9.2000 (11.9.2000'de öldü) *Nürnberg*

Abdurrahim Özudođru 13.6.2001 *Nürnberg*

Süleyman Taşköprü 27.6.2001 *Hamburg*

Habil Kılıç 29.8.2001 *Münih*

Mehmet Turgut 25.2.2004 *Rostock*

İsmail Yaşar 9.6.2005 *Nürnberg*

Theodoros Boulgarides 15.6.2005 *Münih*

Mehmet Kubaşık 4.4.2006 *Dortmund*

Halit Yozgat 6.4.2006 *Kassel*

Michèle Kiesewetter 25.4.2007 *Heilbronn*

Müdahil Avukat Sebastian Scharmer:

*"Müvekkilim Gamze Kubaşık sanık Ralf Wohlleben'e pek çok soru yöneltebilirdi, ancak kendisine gerçeğe uygun cevaplar verilmeyeceğinden emin. Müvekkilim, sanığın sağ grupları bir çeşit barış hareketi gibi ifade etmesini küstahça bulmaktadır. Kendisi biliyor ki sanığın yalan söyleme hakkı var; ancak sanığın Gamze Kubaşık'ın ona inanmasını talep etmeye hakkı yok."**

* NSU Davası dördüncü yıl tutanaklarından alıntılanmıştır.

Der NSU-Prozess. Das Protokoll des vierten Jahres, Süddeutsche Zeitung Magazin, 05.01.2017

İÇİNDEKİLER

4 GİRİŞ
**andere zustände ermöglichen*

KİM KİMİ GÖRE(MEYE)BİLİR? 8
Mahkeme Salonunun Mimari Açısından Analizi
**aze ve Araştırma Grubu Recht Raum NSU*

11 KİLİT SORULAR YANIT BEKLİYOR
Beş Yılın Ardından NSU Kompleksinin
Aydınlatılması Sürecine Dair Gözlemler
Juliane Lang

“ÇÜNKÜ, OLMAMASI GEREKEN ŞEY OLAMAZ.” 16
Federal Savcılığın NSU Davasında Mağdurlara
ve Kurban Ailelerine Yaklaşımı
Araştırma Grubu Recht Raum NSU

20 “BU MAHKEME ESASEN MAĞDURA YARAŞIR
MUAMELE EDECEK DURUMDA BİLE DEĞİLDİ”
Müdahil Avukat Alexander Hoffmann ile Söyleşi
**andere zustände ermöglichen*

“HER YER KEUPSTRASSE” 26
Gün X Eylemi Konuşmaları, 20.1.2015, Münih
“Keupstraße ist überall” İnisyatifi

29 İDDİAYA GÖRE SUÇLU?
Beate Zschaepé'nin Suç ve Savunma Ekseninde Medyada Temsili
Charlie Kaufhold

FAZLASIYLA BÜYÜK BEKLENTİ VEYA AZAMI AYDINLATMA? 34
NSU Davasının Başlangıç Aşamasında Müdahillerin Medyada Temsili
Ina Maria Fischer

38 HUKUK DEVLETİNİN SINIRLARI
NSU Kompleksi ve Meclis Araştırma Komisyonları
Maximilian Pichl

FARKLI GÖRÜNSE DE HER ŞEY AYNI MI? 41
İrkçi Motif Şüphesiyle Şiddet Vakalarına Yaklaşım:
Burak Bektaş Cinayeti Örneği
Burak Bektaş Cinayetini Aydınlatma İnisyatifi

44 DAVACIYIZ
Tribünal “NSU Kompleksi Dağıtılsın” Başlıyor
Massimo Perinelli – Tribunal “NSU-Komplex auflösen”

KÜNYE

Yayına hazırlayan:
**andere zustände ermöglichen*
aze.blogspot.eu
aze@riseup.net

Baskı: 3.000
Berlin 2017, Seitenhieb Yayınevi
Layout: ronator
İllüstrasyon: Patu (S. 15, 22, 46), Moni (S. 16, 34)
Fotoğraflar: Friedrich Burschel

Bu broşür *Prozesse der Aufarbeitung – Ein erstes Fazit zum Ende des NSU-Verfahrens* başlığıyla Almanca da yayımlanmıştır (ISBN 978-3-86747-076-6).

Kitabevlerine veya aze@riseup.net adresine başvurarak broşür sipariş verilebilir ya da aze.blogspot.eu adresinden indirilebilir.



Ruhsat/lisans Creative Commons License (4.0 BY-NC-SA: Eserin ilk sahibi belirtilmesi, Ticari kullanılmaması, İlk lisans modeli korunması)

ISBN 978-3-86747-077-3

Fiyatı 2 Avro

Destekleyen:  Rosa Luxemburg Vakfı

Eigentumsvorbehalt:

Diese Broschüre ist so lange Eigentum der*des Absender*in bis sie der*dem Gefangenen persönlich ausgehändigt ist. Zur-Habe-Nahme ist keine persönliche Aushändigung im Sinne dieses Vorbehalts. Wird die Broschüre der*dem Adressant*in nicht persönlich ausgehändigt, ist sie der*dem Absender*in unter Angabe des Grundes der Nichtaushändigung zurückzusenden. Wird die Broschüre nur teilweise ausgehändigt, so sind die nicht ausgehändigten Teile zurückzusenden.



Scheurlstrasse, Nürnberg:
23.6.1999'da bu sokakta bir lokalde bırakılmış el feneri içindeki patlayıcı infilak etti. Bu saldırı ilk defa NSU Davasında ortaya çıktı.

GİRİŞ

Almanya'da 2000-2007 yılları arasında Enver Şimşek, Abdurrahim Özüdoğru, Süleyman Taşköprü, Habil Kılıç, Mehmet Turgut, İsmail Yaşar, Theodoros Boulgarides, Mehmet Kubaşık, Halit Yozgat ve Michèle Kiesewetter öldü. Onlar, Nasyonsosyalist Yeraltı (NSU) olarak adlandırılan örgüt tarafından öldürüldüler. Katledildiği bilinen on insanın yanı sıra, bu faşist örgüt ağının düzenlediği bombalı saldırılarda en az 24 insan da yaralandı. Örgüt aynı zamanda çok sayıda soygun da gerçekleştirdi.

Öldürülen insanların aile ve yakınları ile bombalı saldırılardan mağdur olanlar, bu suçların ırkçı saiklerle Naziler tarafından işlendiğini olayların hemen ardından tahmin etmiş olsalar da, polis soruşturmaları kurban ve yakınlarına yönelerek yürütülmüştür. Medya, haberlerini esas itibarıyla polis kaynaklarını temel alarak yapmış ve böylece soruşturma birimlerinin ırkçı yaklaşımlarını yeniden üretmiştir. İrkçilik, kamuoyunun çoğunluğunda ve aynı zamanda sol çevrelerde de ona karşı gelinmeksizin kalmıştı.

Kurbanların yakınları tarafından Kassel ve Dortmund'da organize edilen yürüyüşler de kamuoyunun dikkatini çekmedi. İlk kez 4 Kasım 2011 günü Nasyonsosyalist Yeraltı örgütü açığa çıktı. Buna bağlı olarak, cinayetlerin ve saldırıların arkasında ırkçı ve Nasyonsosyalist motiflerin olduğunu kamuoyu öğrenmiş oldu.

2013'te Beate Zschäpe (örgütün çekirdek kadro üyesi) ve diğer dört destekçi hakkında Münih Eyalet Yüksek Mahkemesinde açılan dava hâlen sürüyor. Sistemik ırkçılıkla bezenmiş polis soruşturmalarından sonra, kurbanların arkada kalan yakınları ve bombalı saldırıların bazı mağdurları, nihayet, bu devasa davada suçların tamamıyla aydınlatılacağına dair umutlarını dile getirdiler. Umutluydular, çünkü bu söz onlara Şubat 2012'de düzenlenen resmî anma töreninde verilmişti. Ancak daha en başından bu sürece eleştirel yaklaşanlar da vardı; çünkü iddianame sadece beş sanığın suça isnat edip etmediğinden ibaretti. Bu da NSU kompleksinin yargı önünde tümüyle incelenmesi için yeterli değildi.

Neredeyse 400 duruşmaya ulaşan bu ceza davasının, NSU örgüt ağının eksiksiz açığa çıkarmayacağı gibi, aynı zamanda resmî makamların örgütün sadece bir üçlüden oluştuğu savında ısrar edeceği de belli oldu. Buna paralel olarak, devletin kendi birimlerinden bir özeleştirme refleksi gelmemiş, iç istihbarat örgütü de daha çok aydınlatma sürecini etkin bir biçimde engellemiştir. Seri cinayetleri engellememenin yanında dolaylı olarak onları finanse etmiş veya çeşitli yollarla desteklemiş olan devlet birimlerinden bugüne kadar etkili bir sonuç çıkmamıştır. İrkçiliğin devlet kurumlarında ve toplumun genelinde konu edilmesi sadece müdahiller tarafından gerçekleşti. Ancak bu da mahkeme ve Federal Savcılık tarafından çoğunlukla engellenmeye çalışıldı.

NSU Davasının 2017 yılının ilk yarısında sona ereceği tahmin ediliyor. Mahkemeye sunulan delillerin toplanmasında sona yaklaşmış durumda. Bu açıdan, hazırlanan bu broşür ile, sürece dair çıkardığımız sonuçları paylaşmak istiyoruz. Broşürde yer alan yazılara katkıda bulunan herkese teşekkür ediyoruz.

Araştırma Grubu Recht Raum NSU (Forschungsgruppe Recht Raum NSU) Münih Eyalet Yüksek Mahkemesindeki duruşma salonunun nasıl görüldüğünü çizdi. Buna bağlı olarak başka koşullar mümkün (andere zustände ermöglichen, kısaca aze) inisiyatifi, mahkeme salonunda hangi aktörlerin kimleri görebileceğini tasvir etti. Bu durum, davadaki farklı iktidar pozisyonlarını açık hale getiriyor.

Juliane Lang Anayasayı Koruma Dairesinin (Almanya İç İstihbaratı) davanın aydınlatılmasını pervasızca bloke etme çabalarının ve sadece sanık sandalyesinde oturanların cezalandırılmasına dayalı yürütülen ceza davasının kilit soruları nasıl yanıtız bıraktığını yazıyor.

Araştırma Grubu Recht Raum NSU, Federal Savcılığın iddianameyle "izole üçlü" resmini nasıl sağlamaştırmaya çalıştığına odaklanıyor.

Kendisiyle yapılan söyleşide Av. Alexander Hoffmann müdahil taraf olarak başardıklarından, davada aydınlatmanın kendi sınırlarından bahsederek, bir avukat gözüyle çıkardığı sonucu aktarıyor.

"Her Yer Keupstrasse" inisiyatifinin düzenlediği "Gün X" eylemi konuşma metinleri, NSU'nun kamuoyunda bilinir hale gelmesinden sonra kurulan inisiyatifin oluşum sürecini anlatıyor. Konuşmalar, Keupstrasse saldırısının duruşmada ilk kez konu edildiği 20 Ocak 2015 günü Münih Eyalet Yüksek Mahkemesi önünde yapılmıştır.

Charlie Kaufhold medyada çıkan haber metinlerinde Beate Zschaepé'nin ya şeytanlaştıran ya da küçümsenen bir yaklaşımla nasıl temsil edildiğini ve bunun beyaz egemen toplum için ne anlam ifade ettiğini yaptığı analizle ortaya koyuyor.

Ina Maria Fischer NSU ceza davasının başlangıç aşamasında mağdurlara ve müdahil tarafa ilişkin medyada yer alan haberleri inceliyor.

NSU kompleksi ile yüzleşilmesinin sadece Münih Eyalet Yüksek Mahkemesi A 101 no'lu duruşma salonu ile sınırlandırılmayacağını, *Maximilian Pichl* NSU cinayetlerini inceleyen meclis araştırma komisyonlarını ele aldığı yazısında gözler önüne seriyor.

Burak Bektaş Cinayetini Aydınlatma İnisyatifi (Initiative für die Aufklärung des Mordes an Burak Bektaş) 5 Nisan 2012'de Berlin'de öldürülen Burak Bektaş vakasında görüldüğü gibi, ırkçı şiddetin ve sonrasındaki ırkçı soruşturma yöntemlerinin NSU vakası ile sınırlı kalmadığına, sürekliliği olduğuna işaret ediyor.

Tribünal "NSU Kompleksi Dağıtılsın" (Tribunal "NSU-Komplex auflösen") aktivisti olan Massimo Perinelli ırkçılığa karşı çoklu bir toplum için mağdurların verdikleri mücadeleyi

anlatıyor. Ayrıca göçmen perspektifini temel alarak organize edilen ve Mayıs 2017'de Köln'de gerçekleşecek olan Tribünal "NSU Kompleksi Dağıtılsın" eylem birliğinin hangi amaçları izlediğini de açıklıyor.

Broşürde görülen gri kutulardaki anlatımlar, Münih'te davayı izleyenlerin gözlem raporlarıdır.

Patu ve *Moni* çizim ve karikatürlerle NSU kompleksini farklı görünüşleriyle canlandırıyor.

Araştırma Grubu Recht Raum NSU mahkeme salonu taslağını, *Friedrich Burschel* de on insanın öldüğü ve üç bombalı saldırının gerçekleştiği olay yerlerine dair fotoğrafları bizimle paylaştılar.

Bu broşür Almanca ve Türkçe dillerinde iki ayrı baskı şeklinde hazırlanmıştır. Türkçe çevirisi için *Özge Pınar Sarp'a* içten teşekkür ediyoruz!

Bu broşürde yer alan yazılara ve sergiledikleri yaklaşımlara bakıldığında, NSU'nun tekil bir vaka olmadığı açık bir şekilde ortaya çıkıyor. Dahası, devlet kurumları, yasalar ve toplumun tümünde görülen ırkçılık ve tarihsel süreklilik içinde yerleşmiş bir olaydır. Bu nedenle ceza davası sonuçlansa da "yüzleşme

süreçleri" hâlen başlangıç aşamasındadır; çünkü daha önemlisi yaşananların eksiksiz aydınlatılmasıdır. Bugüne kadar kilit sorular cevapsız kalmıştır. Açıklayıcı yaklaşımlar söz konusu olsa da, resmin tümüne ulaşmaya yetmiyor. Mağdurlar kendi acılarıyla baş başa bırakıldılar. Politik açıdan çıkarılması gereken sonuçlar çıkarılmadı. Bu yönde verilecek çetin uğraşları güçlendirmek gerekiyor!

**andere zustände ermöglichen
Şubat 2017*

*Sol radikal grup *andere zustände ermöglichen feminizm, sağ hareket karşıtı eylemler, antisemitizm ve ırkçılık karşıtı müdahaleler ile ilgilenmektedir. Ayrıca *aze uzun bir süredir NSU kompleksi üzerine çalışmaktadır. Konuyla ilgili tek başına ya da diğer gruplarla beraber etkinlikler ve yürüyüşler organize etmektedir.*



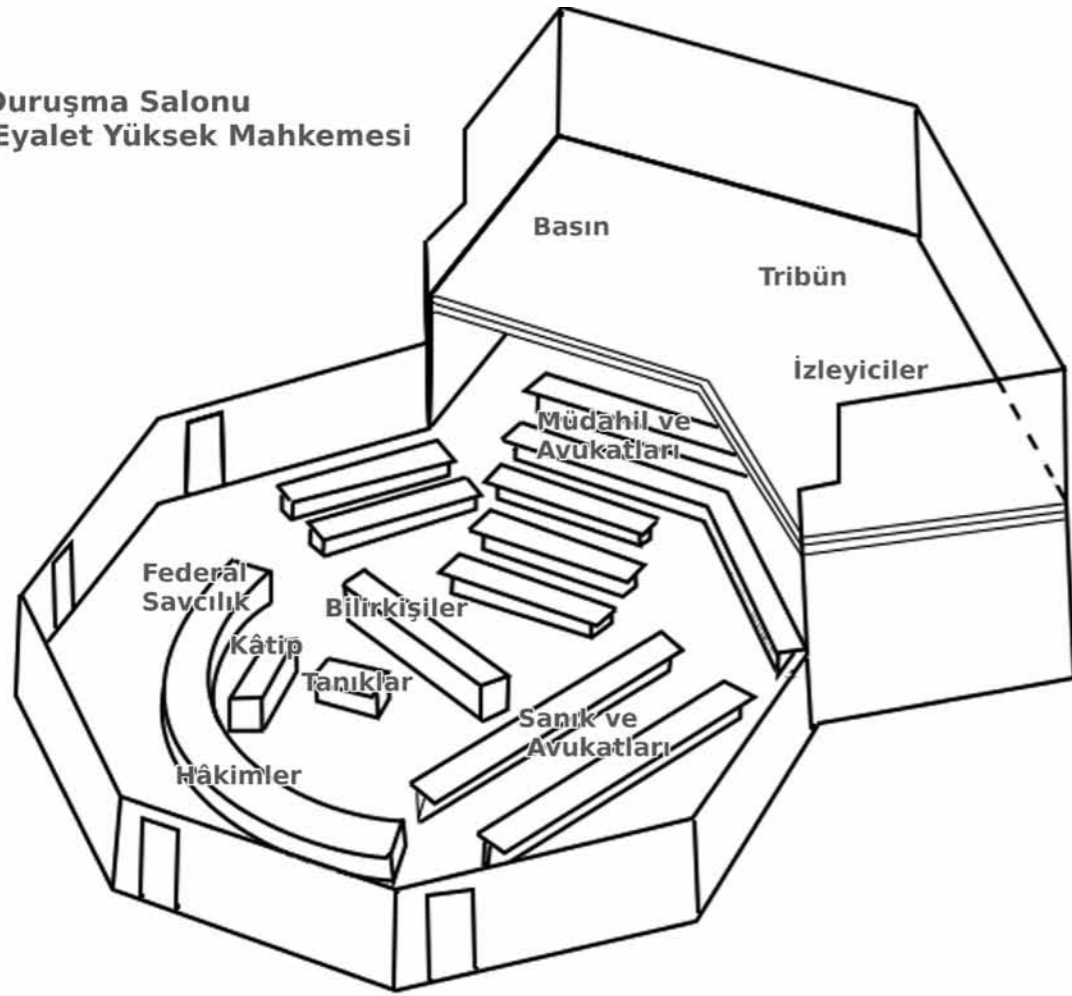
Landstrasse, Nürnberg:
Enver Şimşek 9.9.2000'de kurşunların hedefi oldu.
İki gün sonrasında hastanede hayatını kaybetti.

Marco Schott, 1.12.2015

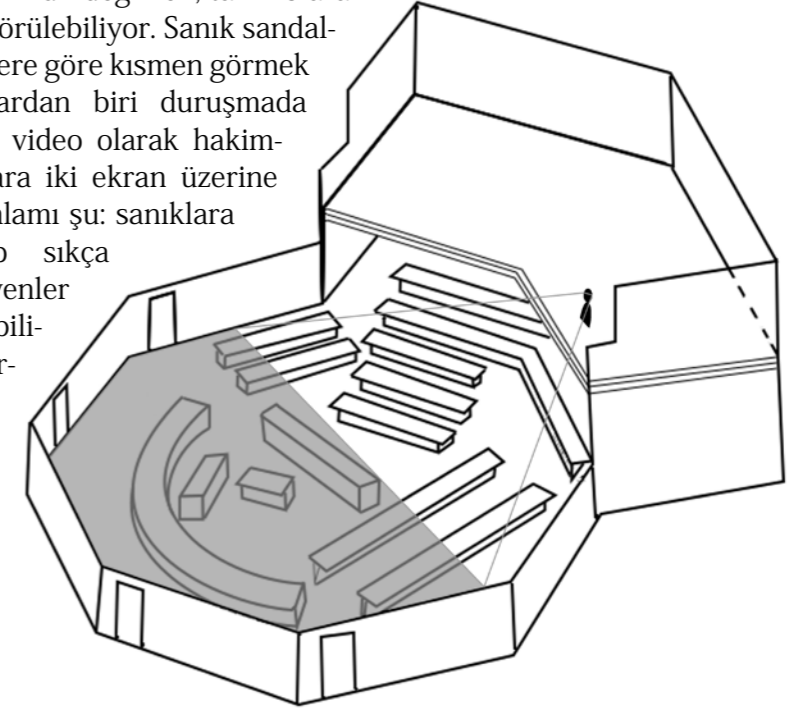
Beklediği üzere sanıklar söylenenlerle pek ilgilenmediler. Çoğu zaman lakayit hâlde laptopları veya tabletleri önlerinde oturdular ve zamanın dolmasını beklediler. Davayı izlerken Beate Zschaepé'nin yanında oturan diğer sanıkları da sürekli dikkatlice gözlemlemeye çalıştım. Sadece sanık Ralf Wohlleben ve Holger Gerlach'tan tepkiler geliyordu: Wohlleben kendisini Thüringen'den ziyarete gelen "yol arkadaşlarını" gördüğünde bariz seviniyordu. Gerlach ise müdahil avukatların 4.11.2011 tarihine kadar yaptığı telefon bağlantılarına dair delilleri mahkemeye sunmasıyla birlikte heyecanla sağa sola kıpırdanıyordu.

Duruşmaya verilen aralarda binadan ayrılmak mümkündü. Bu sırada dışarıda sanık Andre Eminger (Gerlach ve Schultze gibi tutuksuz yargılanıyor) ile birlikte mahkemenin giriş kapısı önünde, kahve ve sigara içerken, isterseniz duruşmanın devamını bekleyebilirsiniz. Münih'in orta yerinde, تنها beton bir binanın önünde, şiddet yanlısı bir Neonazinin yanında, dev bir davanın duruşma arasının bitmesini beklerken insanın kafasından hangi düşüncelerin geçtiğini, sanırım, daha fazla açıklamaya gerek yok.

A 101 Duruşma Salonu
Münih Eyalet Yüksek Mahkemesi



BASIN VE DİĞER İZLEYİCİLER duruşma salonunda tribünde oturuyorlar. Tribün, müdahil taraf ve avukatları için ayrılmış alanın üstünde bulunuyor. Şeffaf camdan duvarlar mahkeme salonuna bakan tarafı görüş hizasında kaplıyor. Tribündeki salonda bulunan görevliler titizce nöbet tutuyorlar ve cam bölmeye kimseyi yaklaştırmıyorlar. Mağdur ve avukatlarını görmek mekansal açıdan mümkün değilken, tanık olarak çağrılanlar sadece arkadan görülebiliyor. Sanık sandal-yesini de tribünde oturulan yere göre kısmen görmek mümkün. Müdahil avukatlardan biri duruşmada konuştuğunda, bu konuşma video olarak hakimlerin sağ ve solundaki duvara iki ekran üzerine yansıtılıyor. Ancak bunun anlamı şu: sanıklara destek olmak için gelip sıkça duruşmayı tribünden izleyenler sanıklarla göz teması kurabiliyorken, mağdurlara ve kurban yakınlarına destek vermek için gelen izleyicilerin orada olması mağdurlara yardımcı olamıyor; çünkü buradan göz kontağı kurmak mümkün değil.

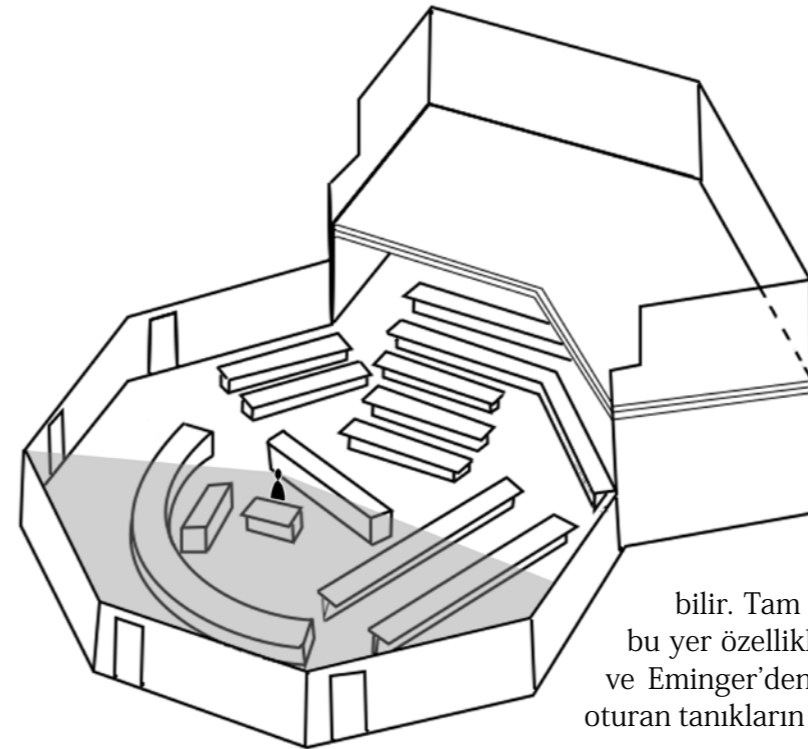


KİM KİMİ GÖRE- (MEYE)BİLİR?

MAHKEME SALONUNUN MİMARİ AÇIDAN ANALİZİ

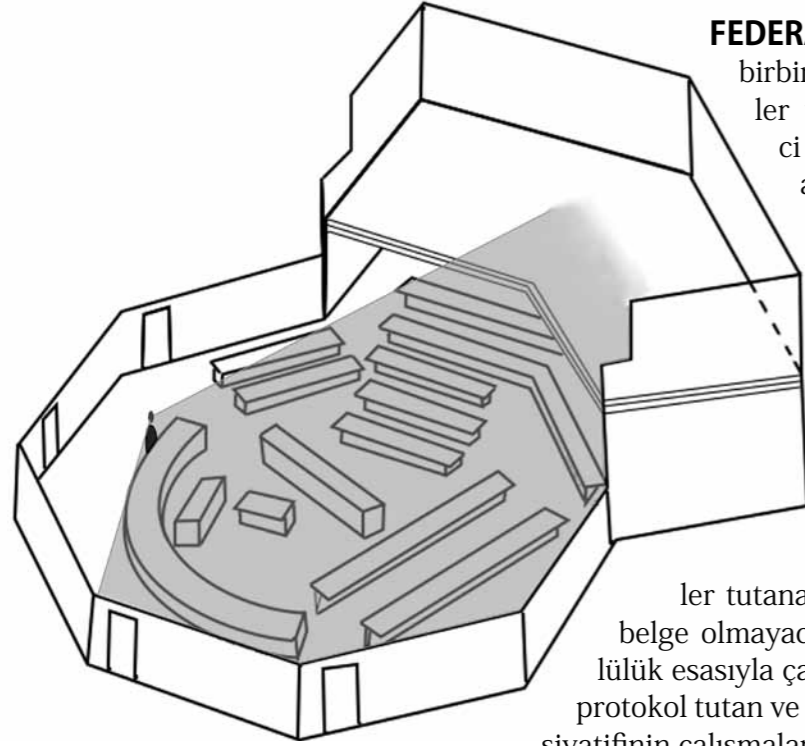
**andere zustände ermöglichen ve Araştırma Grubu Recht Raum NSU*

Mimari her zaman iktidar gösterisinin ve egemenliği kullanmanın bir aracı olmuştur. Binaların mekansal yapısı insanlara olayların içindeki rollerini dağıtır. İnsanlara özgüven verir ya da alır. Bu nedenle, eşitlik hakkını vurgulamak veya birbirinden farklı iktidar seviyelerini belirtmek ve düzenlemek için kullanılabilir. NSU ceza davası Münih Eyalet Yüksek Mahkemesinde görülüyor. Mahkeme salonu dava başlamadan önce yeniden yapıldı, bunun için yüksek güvenlik önlemi alınması da düşünülerek 1,25 milyon Avro harcandı. Salona bakıldığında sorulacak soru burada kim kimden korunacak sorusudur.



TANIKLAR için savcılar ve sanıklar arasında, müdahillere sırtı dönük olacak şekilde duruşma salonunun ortasında yer ayrılmıştır. Tanıklar kendisine soru yönelten müdahil avukatları sadece duvara yansıyan görüntülerinden görebilir. Tam da mağdurlar ve aile yakınları için bu yer özellikle rahatsız edicidir. Sanık Zschaeppe ve Eminger'den yaklaşık sadece iki metre uzakta oturan tanıkların avukatlarıyla göz teması da yoktur.

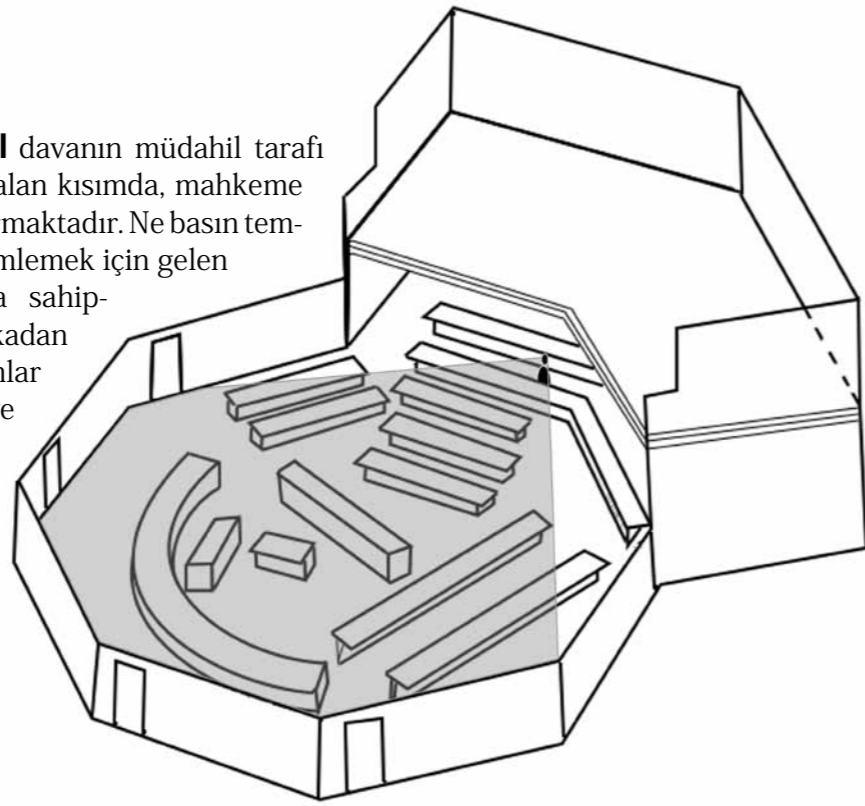
bu yer özellikle rahatsız edicidir. Sanık Zschaeppe ve Eminger'den yaklaşık sadece iki metre uzakta oturan tanıkların avukatlarıyla göz teması da yoktur.



FEDERAL SAVCILIK ile sanık ve avukatları birbirlerine karşılıklı oturuyorlar. Hakimler ve savcılar duruşma salonu ve seyirci tribününe karşı sınırsız bir görüş alanına sahipler. Her ikisi de aynı masa etrafında oturmakta, ancak hakimlerinki diğerlerine göre daha yüksektedir. Sanıkları diğer taraflardan mekansal olarak ayıran bir şey yok. Mekanın geri kalanından asıl ayrılan kısım basın ve izleyicilerdir. Duruşma protokolünü tutan katipler ifadeleri değil, sadece davanın seyirini tutanağa geçirmektedir. Yani bu demek oluyor ki, resmi olarak ifadeler tutanak altına alınmıyor, gelecekte resmi bir belge olmayacak. Bu nedenle basının rolü ve gönüllük esasıyla çalışan, her duruşma günü davayı izleyip protokol tutan ve bunu online yayınlayan NSU-Watch inisiyatifinin çalışmaları son derece önem taşıyor.

ler tutanak altına alınmıyor, gelecekte resmi bir belge olmayacak. Bu nedenle basının rolü ve gönüllük esasıyla çalışan, her duruşma günü davayı izleyip protokol tutan ve bunu online yayınlayan NSU-Watch inisiyatifinin çalışmaları son derece önem taşıyor.

MAĞDUR VE AVUKATLARI davanın müdahil tarafı olarak tribünün altında yer alan kısımda, mahkeme heyetinin tam karşısında oturmaktadır. Ne basın temsilcilerini ne de davayı gözlemek için gelen izleyicileri görme imkanına sahiptirler. Tanıkları ise sadece arkadan görebilirler. Davaya katılanlar arasında tanıkların mimik ve tepkilerini göremeyen tek taraf müdahil avukatlardır. Bu durum tanığın sorgusu esnasında sürekli sorunlara yol açmaktadır.



BEŞ YILIN ARDINDAN NSU KOMPLEKSİNİN AYDINLATILMASI SÜRECİNE DAİR GÖZLEMLER

Juliane Lang

Şu ana kadar federal ve eyaletler düzeyinde kurulmuş olan dokuz meclis araştırma komisyonunda yürütülen çalışmalar, bağımsız antifaşistlerin; NSU'nun yalnızca Uwe Böhnhardt, Uwe Mundlos ve Beate Zschaepe'den oluşan üç kişilik bir hücreden ibaret olmadığını ve geniş bir örgüt ağı olduğu yönündeki tespitlerini onaylamış oldu. Sadece Federal Savcılık bugüne değin üç-kişilik-hücre terisi iddiasında ısrar ediyor ve müdahil avukatların NSU örgüt ağı içindeki diğer kişilerin veya sanıkların siyasi geçmişlerine ilişkin vermiş olduğu dilekçeleri sürekli geri çeviriyor.

Bunu örneğin, Dortmundlu bir Neonazinin mahkemeye çağırılması hususunda verilen başvurunun reddedilmesinde gördük. Oysa ki, tanığa Jena üçlüsünün Kassel ile bağlantıları sorulacak ve tanığın Dortmund'da öldürülen Mehmet Kubaşık'ı kişisel olarak tanıyıp tanımadığına dair bilgisine başvurulacaktı.

Mahkeme, NSU örgüt ağı ile muhtemel bağlantısı olan Neonazinin tanık olarak çağırılması talebini reddetti. Gerekçe olarak, davada yargılanan sanıkların suç ve ceza hu-

susuna dair herhangi bir ilişkisinin olmadığı" ifadesini kullandı. Mahkemece tanık olarak çağırılmayan şahıs, tanık koltuğuna ilk oturacak Neonazi olmayacaktı. Aslında bugüne kadar ifadesine başvurulmuş yaklaşık 50 Neonazi tanıktan çoğunun NSU'nun destekçi ağına dahil edilmesi gerekiyor(du). Bu tanıklar mahkemede genelde kaçamak cevaplar verdiler ve "hatırlamadıklarını" söylediler. Diğer davaların aksine, bu davada şimdiye değin açıkça yalan söyleyen Neonazilerin hiçbirine karşı cezai bir yaptırım uygulanmadı. Sadece

KİLİT SORULAR YANIT BEKLİYOR

bu yılın Ağustos ayında yetkililerin ağzından çıkan bir habere göre, tanığın yalan beyanda bulunması şüphesiyle beş Neonazi hakkında ön soruşturmanın açıldığından bahsediliyordu.

DEVLETİN TUTUMU VE SORUMLULUĞU

Sadece Neonazi tanıklar değil, aynı zamanda federal (BfV) ve eyaletler (LfV) düzeyindeki iç istihbarat birimlerinde muhbir olarak çalışmış Neonaziler de, mahkemede ilgili güvenlik birimlerine karşı NSU hakkında önceden verdikleri ifadeleri, ancak onlar dosyadan tekrar okunduğunda gönülsüz de olsa hatırlıyorlar. Brandenburg Eyaleti İstihbarat Dairesi eski muhbiri Carsten Szczepanski de - kod adı "Piatto" - 1998 yılında kendisinden sorumlu istihbarat görevlisine vermiş olduğu bilgileri, mahkemeye getirilen dosyadaki ifadelerin okunmasıyla hatırlamıştı. O dönem Saksonya

(Almanca: Sachsen) eyaletinden üç Neonazinin yurtdışına çıkmaya çalıştığı bilgisini vermişti. Bunun karşısında Thüringen Eyaleti İstihbarat Dairesinin mahkemeye sunduğu ifade verme izni bile, "Blood & Honour" Thüringen kadrosundan Marcel Degner'e kendisinin istihbarat muhbiri olarak çalıştığını hatırlamasına yetmedi. Degner ifadesinin sonuna kadar bunu inkar etti.

Gizli servislerin rolü sadece o dönemin muhbirlerinin ifade vermeyi engelleme çabalarında ortaya çıkmıyor. Devletin ilgili kurumları da NSU kompleksinin cidden aydınlatılmasına katkıda bulunmak için çok az ilgi gösteriyorlar. Bu yüzden Ağustos 2015'te müdahil avukatlardan 29'u, Kasım 2011'de NSU ifşa olduktan sonra Federal İstihbarat Dairesi ve Thüringen Eyaleti İstihbarat Dairesinde yok edilen dosyalara ait materyallerin yeniden oluşturulup mahkemeye sunulması talebiyle kapsamlı bir

Johannes F. Peters, 8.12.14

Mahkeme Başkanı Götzl günün ilk tanığına, 2000 yılında yasaklanan "Blood & Honour" adlı Neonazi örgüt ağını desteklediği suçlamasının artık zaman aşımına uğradığını açıkladığında saat 10'a geliyordu. Mahkemeye en son çağırıldığında ifade vermeyi reddeden tanık, şimdi bu nedenle ifade vermeme hakkına sahip değildi. Thomas Rothe böylece ifadesine başladı. Chemnitz'deki evine gizlenen Böhnhardt, Mundlos ve Zschaeppe'yi kısa süreliğine evine nasıl aldığını ve onlarla sonrasında Zwickau'da birçok kez buluştuğunu anlattı. Doğrusu Sachsen aksanıyla kurduğu kısa cümlelerin çoğu anlaşılmazdı. (...)

Bir süre sonra anladım ki, tanığın beyan tarzı zihinsel bir darlık ifadesi değil, dahası muhtemelen bir taktikti: Rothe'nin ağzından zor laf çıkıyor, olabildiğince az ve kısa konuşuyor, olayları pek hatırlamak istemiyor. Yardımına mahkeme başkanının soru tekniği koşuyor; çoğu detaylı ve dolambaçlı kurulan sorular, sanki tüm yaşamı boyunca sadece hukukçularla hukuk disiplini üzerine konuşuyormuş gibi. Eğer tanık Rothe soruyu yanlış anlarsa Götzl tekrar etmiyor, başka bir konuya geçiyordu. Hakim Götzl bana sinirli ve çabuk kızan biri gibi görünmüştü, ancak davayı sürekli izleyenler bunun tersini, davanın başına kıyasla artık daha sakin olduğunu anlattılar: "O zamanlar neredeyse asabiydi."

Azar azar da olsa tanık Rothe, 2000 yılı civarında "Blood & Honour" konserlerine sadece gitmediğini, aynı zamanda organizatörleri Jan Werner ve Thomas Starke'ye bazı etkinliklerde yardım ettiğini de açığa vuruyordu: "Salon güvenliği, bira satışı, 'Blitzkrieg', 'Noie Werte' veya 'Chemnitz88' gibi müzik gruplarını dinleyen ve 'Im Gedenken frei' gibi şarkıları çalan grupların karşılanması". Rothe'nin en sevdiği cevap şuydu: "bilemezdim". Sanık Andre Eminger'in "Die Jew Die" dövmesini hatırlamak istemezken, onun grubu "Weisser Bruderschaft Erzgebirge" adını sadece duyduğunu söyledi. İstmeden konuyu açtığı bir anda Rothe ifadesinde silahlarla "hiç işim olsun istemezdim" dedi ve ardından düzeltti: "Askerlik dışında."



Probststeigasse, Köln:
19.1.2001'de bir bakkalda bomba patladı.

dilekçe verdiler. Bu dosyaların bir kısmının yeniden hazırlandığı belirtiliyor. Geçtiğimiz yıl "Tarif" kod adlı Thüringenli muhbir Michael See hakkında yaklaşık 170 sayfalık bir dosya yeniden hazırlanmıştı. Dosyaların hemen akabinde imha edilmesi, müdahil avukatların başvurusunda böyle dile getiriliyor, dosyaların bilerek imha edildiği argümanını açık bırakıyor. Anglo-Amerikan sistemde kullanılan "collusion" kavramına atıfta bulunan müdahil avukatlar, böylece devletin hareket etme(me)sini davanın bir kısmında collusion (devletin kendi rolünü örtbas etmesi) olarak açıklıyor: "Adli makamlar ve istihbarat servislerinin sürekli tekrar eden davranış kalıpları, bu kurumların konuyla ilgili bilgileri veya suça iştirakini örtbas etmek için, kendi görev alanları dışına çıktıklarına işaret etmektedir." Müdahil avukatlar, dava süresince yaptıkları araştırmalar ve mahkemeye sundukları delillerle, suç ve suçluların siyasi arka planını

tartışmaya ve davanın toplumsal boyutuna dikkat çekmeye uğraş vermiştir.

AYDINLATMA ASIL ŞİMDİ BAŞLADI

Başbakan Angela Merkel'in NSU kompleksinin "eksiksiz aydınlatılacağı"na dair verdiği söz, Münih Eyalet Yüksek Mahkemesinden çıkacak yargı kararı ile yerine getirilmiş olmayacak. Çok sayıda inisiyatif NSU kompleksinin bu kadar kısa zamanda sona erdirilip, Almanya'nın sadece tarih kitaplarında bir bölüm olarak kalmasına izin vermemek için çalışmalar yürütüyor. Yanıt bekleyen pek çok soruya cevap istiyorlar. "Her Yer Keupstrasse" inisiyatifinin ülke çapında düzenlediği eylemde 20 Ocak 2015 günü Münih sokaklarında 1400 insan yürüdü. Cinayetlerin ve saldırıların tüm yönleriyle aydınlatılmasını, arkasında yatan Neonazi örgüt ağının ve gizli servislerin rolünün açığa çıkarılmasını talep ettiler.

Berlin'de Naturfreunde inisiyatifi *Blackbox VS (Karakutu İstihbarat)* adlı bir kampanya başlattı. 6 Nisan 2015'te, Kassel'de internet kafede öldürülen Halit Yozgat'ın dokuzuncu ölüm yıldönümü dolayısıyla, istihbarat görevlisi Andreas Temme'nin olay anında olay yerinde bulunmasına ilişkin sürekli anlatılan tuhafıklara dikkat çekti. Bundan kısa bir süre sonra Münih'teki mahkemeye tanık olarak çağrılan Gordian Meyer-Plath'a, "Piatto"dan sorumlu eski istihbarat görevlisi ve bugünkü Sachsen Eyaleti İstihbarat Dairesi başkanına, "mümkün olan en yakın" haliyle gerçeklerde kalınmasını tavsiye ettiler. Sonrasında da Temme'nin amirinin dinlenen telefon görüşmesinden alıntı yaptılar.

Münih'teki davada mahkeme heyetinin delillerin toplanmasının bir an önce tamamlanmasını istediği anlaşılıyor. Mahkemeye tanık çağırılması ve NSU örgüt ağının diğer tüm bağlantılarının açığa çıkması için yapılan kapsamlı başvuruların reddedilmesi, mahkemenin sadece beş sanıkla ilgili bir karar vereceğine işaret ediyor. Geriye onlara kimlerin destek verdiğine dair açıklanmamış sorular, olay yerleri ve yerel bağlantıları, kurbanların nasıl ve niçin seçildiği soruları kalıyor. Kurban yakınlarının asıl bilmek istediği soru ise şu: neden benim eşim, benim babam öldürüldü?

Juliane Lang, Kadın ve Aşırı Sağcılık Araştırma Ağı (Forschungsnetzwerk Frauen und Rechtsextremismus) üyesidir. Bağımsız gözlem bürosu NSU-Watch bünyesinde Münih'te görülen NSU ceza davasını ve Meclis Araştırma Komisyonlarının çalışmalarını izlemektedir.

Bu yazı ilk olarak Ekim 2015'te *analyse&kritik* 609. sayısında yayımlanmıştır.





"ÇÜNKÜ OLMAMASI GEREKEN ŞEY, OLAMAZ."

FEDERAL SAVCILIĞIN NSU DAVASINDA MAĞDURLAR VE KURBAN AİLELERİNE YAKLAŞIMI

Araştırma Grubu Recht Raum NSU

Sağcı ve ırkçı şiddet gibi adli konular söz konusu olduğunda, savcılıklar adli makamlar olarak emniyet birimleriyle karşılaştırıldığında nadiren eleştiri konusu oluyor. Ancak NSU davası bir kez daha gösteriyor ki, bu tartışmanın acilen yapılması gerekiyor. Çünkü yapısal ırkçılık NSU davasında da olduğu gibi bireysel ve kurumsal açıdan sürmeye devam ederek, devlet kurumları tarafından yönetiliyor.

Federal Başsavcılık (GBA)'nın iddianamesine göre, NSU "hep üç kişiden oluşmuş tekil bir örgüt" idi ve "soruşturma kapanmıştı". Yapılan bu açıklamanın doğru olmadığını Federal Başsavcılığı NSU davasında temsil eden Federal Savcılığın tutumu gösteriyor: Savcılık NSU davasına paralel olarak, diğer dokuz kişiye karşı, kapalı bir soruşturma yürütmektedir. Bir ceza davasının içeriği, amacı ve konusu

iddianamede tespit edilir ve bu savcılıkların en güçlü aracıdır. NSU davası iddianamesinde cinayet ve saldırıların ırkçı motivasyonu söz konusu olduğunda, ırkçılığın ve özellikle de kurumsal ırkçılığın sorunsallaştırılması davada resmi görevliler tarafından engellenmeye çalışılıyor. Buna karşın müdahil tarafın yani mağdur ve avukatlarının talepleri bir karşılık bulmuyor. Tanık olarak çağrıldıklarında sürekli olarak davada bunu dile getirmeye çalışan aileler ardından şu soruları soruyorlar: Neden onların yakınları öldürüldü, NSU örgütüne kimler dahil, kamu görevlilerinin ne ölçüde bilgisi vardı ve cinayetler önenebilir miydi?

Mahkemede tanık ifadelerinin genellikle "objektiflik" ve "tarafsızlık" ilkeleri gereği güvenilirliği incelenir. Bu doğrultuda ifadelerin "önemli" veya "önemsiz içerikler" olduğu

husus mahkeme heyeti tarafından tespit edilir. Kurbanların yakınları ve saldırıdan hayatta kalanların verdikleri ifadeler açıkça gösteriyor ki; onların beyanı mahkemede kuralları dahilinde çok büyük bir önem taşıyordu. Mağdurlar, İsmail Yozgat ya da Keupstrasse çivili bomba saldırısından kurtulanlar, duruşmalarda verdikleri ifadelerde NSU eylemlerinin bıraktığı izleri ve soruşturmalarının ırkçı bir şekilde yürütülmesinin etkilerini anlattılar. Mahkeme sırasında sürekli "olaya dair konuşmaları" veya "sakin olmaları" yönünde uyarı aldılar. Mahkeme başkanı Götzl bu tutumunu tanıkların "önemsiz" varsaydığı duygu ve ifadelerini bir kenara bırakmaktadır. Marjinalleştirilen grupların sağ ve ırkçı şiddet karşısında edindikleri kolektif bilgi, hegemonik devlet tarafından dışlanmış ve dile getirilemez olmuştur. Bu pratiği Ayşe Güleç "Silenc-



Gyulaer Strasse ile Siemensstrasse'yi kesen noktada, Nürnberg: Abdurrahim Özüdoğru 13.6.2001'de burada öldürüldü.

ing", yani susturma, olarak tanımlamaktadır ve Aralık 2015'te HU Berlin'de düzenlenen NSU konulu bir konferansta bunu şöyle özetlemiştir: İsmail Yozgat ifade verirken öldürülen oğlu Halit Yozgat'ın fotoğrafını takarak duyulmayı görünür yapmış ve bu baskıya karşı koymuştur: "Duymak istemezseniz, o halde görmek zorundasınız!"

Federal Savcılık, kurban yakınları ve saldırı mağdurlarının sorgusu esnasında neredeyse hiçbir inisiyatif almadı ve mahkeme heyetinin sorgusunun dışına çıkmadı. Bu, Federal Savcılığın mağdur tarafın perspektifine ve göçmen olmaktan kaynaklı edindikleri bilgiye olan ilginin eksikliğini netleştiriyordu. Böylece NSU davasında bir kez daha ırkçılığın mahkeme salonunda devlet tarafından konu edilmediği ortaya çıktı. Mahkemenin duruşmalarda mağdur ailelere karşı tutumu ırkçılığın yeniden üretildiğini bir kez daha gözler önüne sergiliyordu. Federal Savcılığın bu yaklaşımı belirli bilgi formlarını kurumsal(laştırılmış) dışlamanın bir parçası olarak anlaşılabilir. Marjinalleştirilen ve ayrımcılığa uğrayan grupların beyaz egemen toplum tarafından duyulmayan deneyimleri ve böylece onların özgül bilgilerine karşı ortaya çıkan bu aldırma bu şekilde mahkemede devam ettirilmektedir.

Araştırma Grubu Recht Raum NSU 2015'te NSU davasına yönelik farklı yaklaşımları bir araya getirmek ve kavramsallaştırmak için nsuprozessent-grenzen isimli bir blog hazırladı. Mahkeme ve toplumun birbirinden ayrı iki alan olmadığına dikkat çekmek için bu başlığı kullandılar; çünkü davada görülen konular, bu eylemlerin gerçekleştiği toplumsal bağlamlarla doğrudan doğruya birbirine bağlıdır.

Konuyla ilgili olarak ayrıca şu kaynakları öneriyoruz:

Kemal Bozay, Bahar Aslan, Orhan Mangitay, Funda Özfırat (2016): Die haben gedacht, wir waren das – MigrantInnen über rechten Terror und Rassismus, Köln: Papyrossa Verlag.

Dostluk Sineması (2014): Von Mauerfall bis Nagelbombe. Der NSU-Anschlag auf die Kölner Keupstraße im Kontext der Pogrome und Anschläge der neunziger Jahre.

Dostluk Sineması (2014): Duvarın Yıkılışından Çivili Bombaya. 1990'lı Yılların İrkçi Pogromları ve Saldırıları Bağlamında NSU'nun Köln Keupstrasse Saldırısı.

Sebastian Friedrich, Regina Wamper, Jens Zimmermann (2015): NSU in bester Gesellschaft. Zwischen Neonazismus, Rassismus und Staat, Münster: UNRAST Verlag.

Zülfukar Çetin, Savaş Taş (2015): Gespräche über Rassismus. Perspektiven & Widerstände, Berlin: Verlag Yılmaz-Günay.



Schützenstrasse, Hamburg-Bahrenfeld: Süleyman Taşköprü 27.6.2001'de öldürüldü.

Henriette Scharnhorst ve Lukas Theune, 31.8.14
(İlk olarak *Forum Recht*'te yayımlandı)

Tanık Richter'in sorgusu: Müdahil avukat Pınar, tanığa "üçlü"nün neden Jena'dan gitmek zorunda kaldıklarını bilip bilmediğini sordu. Richter bunun kendisini ilgilendirdiğini belirtti. Onların Jena'da "çikolatalı gofret çalmış ya da insanları öldürmüş" olduğunun kendisi için hiçbir rol oynamayacağı cevabını verdi. 2011'den sonra NSU'yu herkes öğrendiğinde ne düşünmüştü? Tam bu soruyla köşeye sıkışmıştı ki, beklenmedik bir yerden yardım ulaştı. Federal Savcı Diemer soruya itiraz etti: "Biz burda ahiret gününde değiliz!" (···)

DAVA GÖZLEMİ #3

Nihayet, gördüğümüz kadarıyla, müdahil avukatlar öfkeyle patladı. Nazi tanıkların burada duruşma boyunca cezasız yalan söylemelerine izin verilmesi ve Federal Savcılığın böylece itirazlarla sorgunun ortasında her türlü aydınlatmayı engellemesi akla ve gerçeğe aykırıydı. "Sayın Pınar" diyerek öfkelendi Götzl: "Siz, evet, tez canlı bir kadınsınız; ancak tekrar sakinleşin!" Duruşmaya verilen aradan sonra müdahil avukatlar başka soru sormaktan vazgeçtiklerini açıkladılar. Tanığın bu tartışmayı kendi kulaklarıyla duymasından sonra, her türlü sorgu anlamını yitirmişti. (···) Elif Kubaşık'ın avukatı Carsten Ilius bunun tipik olduğunu bize anlattı. Özellikle Federal Savcılık Nazi tanıklara adeta kadife eldivenle dokunuyordu. Bu, Naziler arasında ağızdan ağıza dolaşmıştı: Münih'te yalan söyleyebilir, lafı eveyip geveleyebilir ve hiçbir şey hatırlamayabilirsiniz; her koşulda Federal Savcılık tarafından sonunda korumaya alınırsın.

“BU MAHKEME ESASEN MAĞDURA YARAŞIR MUAMELE EDECEK DURUMDA BİLE DEĞİLDİ”

MÜDAHİL AVUKAT ALEXANDER HOFFMANN İLE SÖYLEŞİ

**andere zustände ermöglichen*

***aze: Davadan çıkardığın sonuç nedir? Hangi beklentiler karşılandı? Hangileri karşılanmadı?**

Av. Alexander Hoffmann: Dava, bana göre, politik motivasyonu olan ve aslında yanlış bulduğum bir iddianame temelinde açılmıştır. Böyle de devam etmek zorunda giden bir davadır. Mahkeme başkanı, bazı noktalar dışında, iddianamede ifade edilen NSU'nun üç kişiden oluşan izole bir grup ve onun birkaç destekçisi olduğu yönünde resmedilmiş tabloya sıkı sıkıya bağlı kaldı.

Bizler müdahil avukatlar olarak, belli ölçüde bir başarı sağladık. Çünkü, NSU'nun izole bir grup değil; organize, militan, destekçi ağına bağlı, Neonazilerden oluşan bir örgüt olduğunu kanıtlamaya çalıştık. Bu çabamıza hep değdi.

Bunun mahkeme kararına yansıyor yansımayacağını bilmiyoruz. Şu aşamada sadece bugüne kadar olan durumu ve toplanan delillerin sonucunu değerlendirebiliriz. Bu yönde birkaç nokta vardı; müdahil avukatlar aslında “daha çok” delil sunabilirdi.

Mağdur avukatlarının başarılarına dair birkaç örnek verebilir misin?

Av. Hoffmann: Örgüte kimlerin destek verdiğine dair sorular örneğin bunlardan birisi. Chemnitz’de NSU örgütüne “Blood & Honour” (“Kan ve Onur”) Sachsen örgüt üyeleri para, kimlik kartları, barınacak yer konusunda destek verdiler. Örgütün Güney Afrika’ya kaçma olasılığına dair ve bunun gibi başka konularda tartışmalar ortaya çıktı. İlk olarak, müdahil avukatların mahkemeye yaptığı başvurular

yoluyla sanıkların “Blood & Honour” örgüt ağı ile beraber çalıştıkları mahkemeye sunulan deliller arasında değerlendirildi. En sonunda, Zwickau’daki Nazi ağı konusunda ve istihbarat muhbiri olan bir Neonazi ile beraber çalıştıklarını ortaya koyma konusunda tam anlamıyla başarılı olamadık. Ancak mahkeme birtakım işaretlerin peşine düşmese de, onların büyük ihtimalle birlikte çalıştıklarına dair kanıt göstermek her an mümkündü.

Dava süresince özellikle kızdığın durumlar oldu mu?

Av. Hoffmann: Evet, bu zaten beklenen bir şeydi. İzole üçlü tezi hali hazırda Aralık 2011-Ocak 2012 döneminde, yani NSU'nun ifşa oluşunun ikinci ayında soruşturma dosyasında yer almıştı. Bu süre göz önüne alınırsa, bu kadar kısa bir zaman içinde soruşturma yapılmış olamaz. Bu, politik bir sonuçtur. Federal Savcılık kamuoyunu şu sözlerle sakinleştirmeye çalıştı: Artık daha ötesi yok.

Bu nedenle hayal kırıklığına uğramaya gerek yok. Ama tabii ki bu bizi kızdırmaya yetiyordu. Örneğin, eğer önünde bir duvar gibi duran mahkeme heyetinin en son kararı şöyleyse: “Polisin hiçbir şücu yoktur.” Hatta bir keresinde şu şekilde iddia edilmişti: “Eğer polis onların nerede olduklarını bilseydi dahi onları gerçekten tutuklayıp tutuklayamayacağından emin olamazdı.” Bu tarz ifadeler gerçekten çok kızdırıyordu.

Ya da Kassel’de internet kafede bulunan istihbarat görevlisi Temme’nin durumu. Herkes onun yalan söylediğini biliyor (Temme, cinayet saatinde olay yeri internet kafedeydi, ancak kurban Halit Yozgat’ı masanın arkasında görmediğini iddia ediyor.*aze). Ayrıca Temme’nin mahkemedeki sorgusundan bir yıl sonra, ki bu sorgu esnasında mahkeme başkanı sadece başını sağa sola sallamakla yetinmişti, bu mahkeme heyetinden şu karar çıktı: Temme’nin ifadesinin doğruluğundan kuşku duymak için mevcut bir neden yok. Böylece savunma avukatlarının sıkça söylediği “doğru karar çıkmayacak” sözünün ne anlama geldiğini biliyorsun.

Devletin böylesine içinde yer aldığı ve suçların aydınlatılması yönünde hiçbir ilgisi olmadığı düşüncesiyle böyle bir davayı sürdürmek gerçekten bir işe yarar mı?

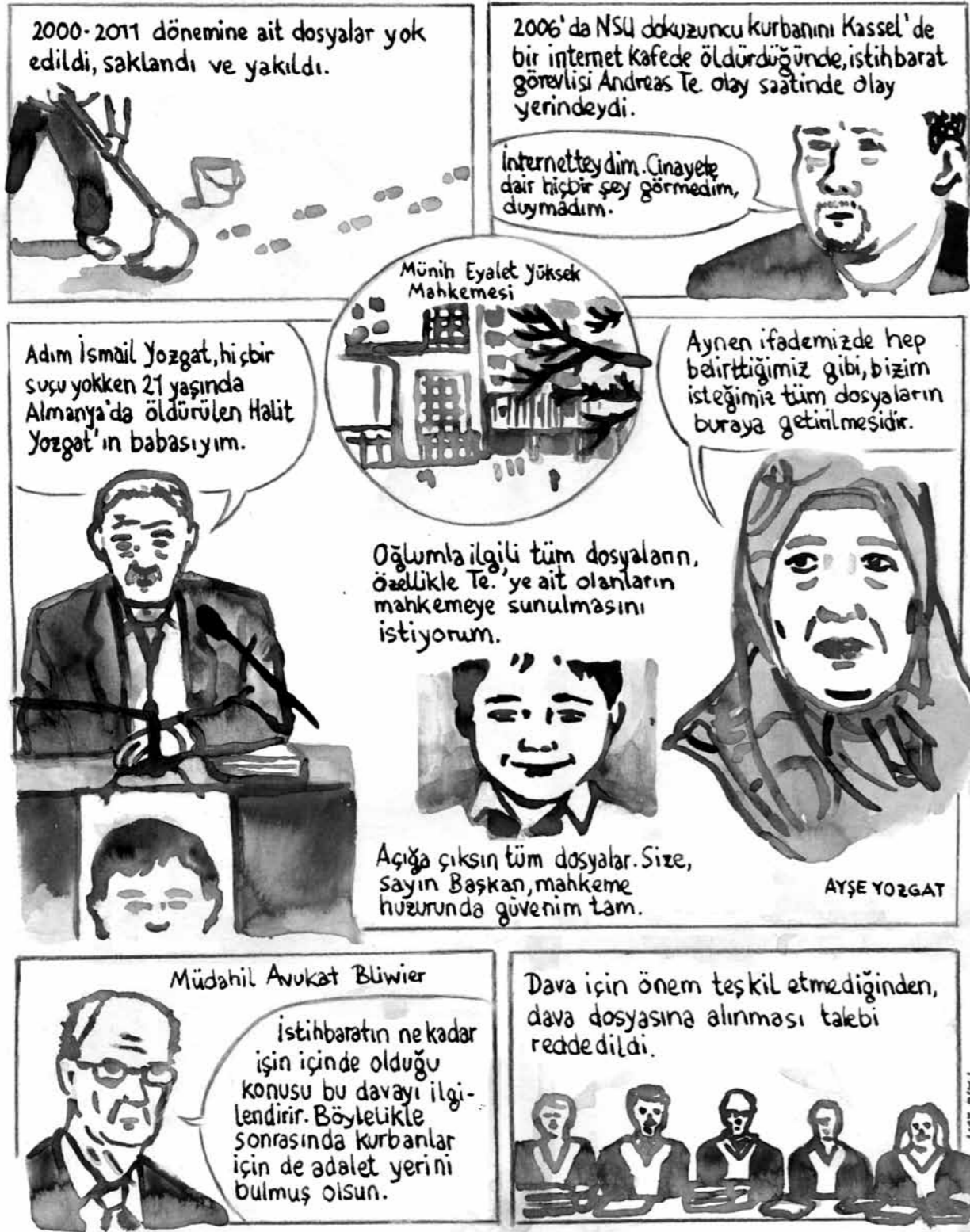
Av. Hoffmann: Ben ve diğer müdahil avukatlar daha önce bu soruyu başka bir şekilde kendimize sorduk: Bu şekilde gerçekten bir davaya katılmalı mıyız? Katılırsak Almanya’da davanın kapanmasına, böylece de durumun meşruluk kazanmasına hizmet etmiş olmaz mıyız?

Bu soruların ardından şu karara vardık: Evet, asıl görevlerimizden biri de bunu engellemeye çalışmak! Federal Başsavcılık ve bazı siyasi çevreler tarafından önceden saptanmış düpedüz açık bir karara karşı, gerçekte böylesi bir tarihin yazılmasını engellemeye çalışacaktık. Sanırım artık üç buçuk yıldır süren dava için şunu söyleyebiliriz: Kendi açımızdan bunu kısmen başardık. Davadan çıkacak kararla bu konunun kolayca kapanmış olacağını düşünmüyoruz. Aydınlatma ihtiyacının hâlâ devam ettiği apaçık ortada.

Mahkemenin kurban ve yakınları ile mağdur avukatlarına olan yaklaşımını tarif edebilir misin?

Av. Hoffmann: Davada mağdurları temsil eden avukatların sayıca çok olması nedeniyle ilgilendiğimiz soruları net bir biçimde, kısmen geriye bırakarak dile getirmek zorunda olduğumuzu en başından beri biliyorduk. İkincisi de, biraz el freni çekerek çalışmamız gerektiğinin farkındaydık. Çünkü, davayı tekrar başa sardırarak şekilde red talebinde bulunmamalıydık. Aksi takdirde bu, tutuklu yargılanan sanıkların şartlı tahliye edilebileceği anlamına gelebilirdi. Ayrıca, örneğin tahliye veya hafif cezalar verilmesi durumunda, temyize gitme olanaklarımızın farkındaydık. Zaten maliyet riski nedeniyle de bunun olamayacağını başından itibaren bilincindeydik.

Mahkeme de bunu biliyordu ve buna uygun hareket etti. Federal Savcılık, dava başladıktan kısa bir süre sonra, hemen birkaç duruşmanın ardından Keupstrasse saldırısının ana da-



vadan ayrılması gerektiğini açıklayarak, bunun sinyallerini önceden vermişti. Bu durum, bu davanın herhangi bir zaman açılacağı anlamına gelebilirdi. Neyse ki kamuoyu çalışması yapan gruplar da vardı ve bu çaba bir sonuca varmadı; mahkeme davaları ayırmadı. Çünkü, mağdurları ve avukatlarını dışarıda bırakırlarsa, davada çıkacak karar sonrasında bu kararın meşruluğu hususunda da tahminen sorunlar yaşatabilirlerdi. Onun dışında mahkeme başkanının, sadece müdahillere değil davadaki tüm taraflara karşı olağanüstü aksi ve sevimsiz bir baş öğretmen tavrı vardı.

Esasen bu mahkemenin, mağdurlara yaraşır bir yaklaşım sergileyecek durumda olmadığı anlaşılıyordu. Bunu illaki kötülüğe dayandırmak istemiyorum ama hiç duyarlılık yoktu. Mahkeme başkanının Türkçe adları doğru konuşacak hale gelmesi için bile birkaç duruşmanın geçmesi gerekmişti.

Cinayetlerin ırkçı saiklerle işlendiği biliniyor. İrkçilik dava süresince konu edildi mi?

Av. Hoffmann: Bir taraftan sorular şöyleydi: Sanıkların ırkçı motivasyonu var mıydı? Birlikte hareket ettikleri politik gruplar, örgütler ve NSU ırkçı mı? Buna yönelik deliller toplandı ve oldukça hızlı yanıtlar bulundu. NSU bir itiraf videosu çekmişti; bu ırkçıdır, bu nasyonal sosyalist ideolojidir. Biz mağdur avukatları olarak polisin ırkçı soruşturma yöntemlerini sürekli konu etmeye çalıştık. Benim müvekkillerim Keupstrasse saldırısı mağdurları. Keupstrasse inisiyatifi ve oradaki mağdurlar yaşananları "bombadan sonraki bomba" olarak tarif ettiler. Onlar için sokaklarında yaşanan patlamadan sonra polisin, ilgili yetkililerin ve politikacıların mağdurlara yaklaşımı, bomba kadar büyük zarar vermiştir. Bunun davada konu edilmesi çok zordu. Örneğin, Bayern'den bir soruşturma görevlisi vardı ve onun söyledikleri durumu oldukça iyi açıklıyordu: eğer bu boyutta eleştiri gelseydi, kendisi de saldırıda yaralananlar ve öldürülenler hakkında hoş olmayan soruşturma sonuçlarını izah edebilirdi. İrkçilik konusunu tabii ki sürekli gündeme getirdik; ancak bu çok zordu ve mahkeme başkanı bu konuda çok katıydı. Sanıkların avukatları tekrar tekrar bunun dava konusu

olmadığını, çünkü sanıkların yargılanmasında bunun hiçbir rol oynamadığını ileri sürdü. Biz buna itiraz ettik; çünkü bu tam da sanıkların planına uygun bir şeydi. Silahla işlenen cinayetlerde, en geç ikinci cinayetten sonra soruşturmanın hangi yönde yürütüldüğünü fark etmişlerdi. İrkçi motivasyonu karanlıkta bırakmak, planlarının bir parçasıydı.

Dava süresince bilgi vermek istemeyen istihbarat birimlerine karşı nasıl bir yaklaşım izlendi?

Av. Hoffmann: Değişti. Duruşmalarda somut olarak istihbarat birimleri ile işimiz olduğunda, örneğin ifadeye çağırma taleplerini reddettiler durumlarda, antifaşist inisiyatiflerle birlikte kamuoyu baskısı yapmanın çok faydası oldu. Sonradan bu baskı neredeyse her defasında ifade izni konusunda daha güçlü oluyordu.

Bunun dışında dolaylı bir yaklaşım vardı. Federal Savcılık soruşturma başlatmış ve istihbarat birimleri ile ilgili soruların açıklanmasını, hangi belgelerin önemli olduğunu ve hangisinin dosyaya alınacağını savcılık kendisine göre yapmıştı. Federal Başsavcılık adeta iç istihbarat birimlerine bağlı çeşitli kurumları korumaya aldı ve her şeyi savuşturdu. Muhtemelen istihbarat görevlileriyle görüşüp şöyle söyledi: Buna ihtiyacınız yok, biz onu hallettik. Bu defalarca böyle oldu ve mahkeme heyeti de burada cesurca bir karara varamadı.

Federal Başsavcılığın tutumu dava süresince hiç değişti mi? Başsavcı Weingarten kısa bir süre öncesinde Federal Meclis Araştırma Komisyonu önünde ifade verdi ve davadaki pozisyonunu "haklı olarak korudu". Sonrasında bir değişim oldu mu?

Av. Hoffmann: Hayır, NSU'nun izole bir grup olduğu yönündeki temel iddialarında ısrar ediyorlar. Diğer sanıklara karşı yürüyen bir davada da, biz bu davanın dosyalarını göremiyoruz, tüm bu soruşturmalar eğer izole grup tezinde kalırsa, her şey, en geç bu dava sona erdiğinde, zaman aşımına uğrayacak. Savcılık, delillerin toplanma aşamasının genişletilmesine karşı duruyor.

Davanın hal ve gidişi yapısal ırkçılıktan etkilendi mi?

Av. Hoffmann: Bu da elbette büyük bir soru(n). Tabii ki, eğer adli makamlarda yapısal ırkçılık varsa, bu, orada tekil ırkçıların bulunduğu anlamına gelmiyor. Aksine, bu yapılar, sürekli ırkçılığa dönen soruşturmalara nüfuz ediyor: İrkçı tutum ve ırkçı önyargılar kendini yeniden üretiyor. Sonraki soruşturmalara cereyan ediyor. Böylesi bir dava da elbette kendini bundan alıkoyamıyor. Burada bir kırılma yapmak için bir çaba gösterilmedi. Ancak böyle bir davanın buna hizmet edeceğinden de tam emin değilim.

Bu açıdan, yapısal ırkçılık dava süresince yargı mekanizmalarının yetersizliğinde kendisini göstermektedir. Görevli polislerin olay yerinde nasıl soruşturma yürüttükleri görülüyordu: "Elbette cinayet vakalarında aile ve yakın çevresini araştırmak zorundayız". Oysaki beşinci cinayette de aynı silah varsa, durum hiç de böyle değil. Hiçbir kuralda da bu yazmıyor. Ya da bu tahminen şu anlama geliyordu: böyle bir canilik Alman kültürüne uymuyordu ve bu yüzden failer Asyalı ya da Doğu Avrupalı olmalıydı. Mahkemenin bu noktayı dışarıda tutma çabası var; öyle ya polisi korumak istiyorlar. Yine de, bu yönde sorulacak sorulara bunun polisin normal işi olduğu şeklinde bir cevap veriliyordu. Özünde yapısal ırkçılık sorusunun burada sanıkların yargılanmasında ufak bir rol oynadığı doğru. Fakat, müvekkillerimin menfaatlerini temsil eden taraf olarak ben şunu söylüyorum: Buna rağmen, davaya şeklen uygun olmasa bile, ne kadar çok yapabilirsem o kadar bu konuyu gündeme getireceğim. Bu dava, müvekkilimin yaşadıklarını nihayetinde ifade edebileceği tek fırsat. Ancak bu, her bir anında zorlu bir çaba gerektiriyor.

Dava başladığında gazetelerde özellikle sanık Zschaepe hakkında haberler çıkıyordu. Mağdur ailelerle neredeyse hiç ilgilenilmiyordu. Medya haberlerine dair sizin değerlendirmelerin neler?

Av. Hoffmann: Normalde alacağım pozisyon- dan şimdi daha farklı bir şey söylemem gereki-

yor: Üç buçuk yıldır süren dava süresince hala, olumlu anlamda biraz şaşkın olduğumu söylemeliyim. Medya hemen hemen her duruşma gününde böyle uzun bir davayı takip etmek ve haberini yapmak için çaba gösteriyor. Hatta kısmen duruşmada olan bitene mutabık haber yazmaya çalışıyorlar. Ama bir şekilde skandal haber olabilmesi için her şeyin üstüne çullanan bir medya da var. Satış sorunu olduğu için, bunu belki böyle yapmaları gerekiyor, ancak bu büyük bir sorun. Sanırım, medya konusunda özel bir durum var. Dava takibi yapan diğer gözlemcilerin arasında NSU-Watch gibi bir inisiyatif de bulunuyor. Haftalık duruşma tutanaklarını yayınlamak doğrudan haber yapıyorlar. Bu yüzden hiçbir medya, normalde ana akım medyanın yaptığını başaramadı. Medyanın oldukça iyi haber yapması gerekiyor, yoksa güvenilirliği tartışılır ve insanlar başka bilgi kaynaklarını kullanırlar. Bizler NSU-Watch ile çok yakın çalışıyoruz; yapılan işin külfeti gerçekten çok büyük. Ama ortada ilginç bir durum görüyoruz: Bildiğiniz gibi, ceza yargılama hukukunda ana duruşma esnasında kayıt almak veya tutanak tutmak yasaktır. Ceza avukatı olarak yıllardır bu yasağın kaldırılmasını talep ediyorum. Ancak hakimler, kaydının tutulmadığı bir davayı karara bağlamayı tercih ediyorlar.

Dava süresince seni şaşırtan bir durum oldu mu?

Av. Hoffmann: Öyle çok büyük bir sürprizle karşılaşmadım. Ancak polisin ve Federal Kriminal Dairesinin (BKA) Kasım 2011'den sonra serdilediği gerçekten kötü iş oldukça manidardı. Sanık Schultze davanın başladığı ilk günlerde duruşma esnasında başka bir bombalı saldırıdan bahsetti. Oysaki, patlayıcı kullanılan tüm saldırılar ülke genelinde sözde araştırılmıştı. Güvenlik birimleri tarafından bulunamayan ve mahkemede sanık ifadesiyle gün yüzüne çıkan bu saldırının ne zaman ve nerede olduğunu bir gazeteci 40 dakika içinde ortaya çıkarabiliyordu. Sonrasında Schultze bir kavgadan söz etti. Mağdur avukatlarından biri bu kavganın gerçekten olduğunu bulmak için bir gazetenin arşivine bakmak zorunda kalmıştı. Yani Federal Kriminal Dairesinin sa-



Bad-Schachener-Strasse, Münih-Ramersdorf:
Habil Kılıç 29.8.2001'de öldürüldü.

hiden beceremediği işler, soruşturmalardaki tüm bu fiyaskoyu bir kez daha gözler önüne seriyordu. NSU skandalını elbette asla aksilikler zincirine dayandırmıyorum, fakat böyle aksaklıkların olduğu kesin! Bu da böylesi bir davada kayda değer bir durumdur.

Avukat Alexander Hoffmann, 1998'den beri Kiel'de ceza yargılaması hukuku alanında çalışıyor. Hukuk öğrenimi sonrasında Hoffmann, ilkin araştırma görevlisi olarak CAU Kiel'de Prof. Horn'un yanında Ceza Hukuku ve Ceza Yargılama Hukuku kürsüsünde çalıştı. Ceza Hukuku ve Yabancılar Hukuku alanının yanı sıra Basın ve Medya Hukuku alanında da avukatlık yapan Hoffmann, meslektaşı Av. Dr. Björn Elberling ile birlikte nsu-nebenklage.de adlı blogu yürütmektedir.

*Bu söyleşi *andere zustände ermöglichen tarafından yapılmış ve redaksiyonca kısaltılmıştır.*

"HER YER KEUPSTRASSE"

GÜN X EYLEMİ KONUŞMA METİNLERİ, 20.1.2015, MÜNİH

"Keupstraße ist überall" İnisiyatifi

KONUŞMA#1 "Nasyonsosyalist Yeraltı" örgütü 9 Haziran 2004'te Köln Keupstrasse adlı sokakta çivili bomba saldırısı düzenledi. Bu saldırının amacı; sokakta mümkün olduğunca çok insanı öldürmek, yaralamak ve onların işyerleri ve evlerini tahrip etmektir. Can kaybının olmaması tamamen şans eseri idi. 2011'de NSU'nun ifşa olmasıyla artık saldırıyı düzenleyenlerin Keupstrasse'den değil, aksine neo-faşist çevreden geldiği açığa çıktı. Mağdurların üstündeki yük kalkmıştı, onlar suçlu değildi; ancak bunun karşısında soruşturma birimleri ve medya tarafından yıllardır maruz kaldıkları haksız suçlamalara büyük bir öfke duydular. İlk, mağdurlar göçmen oldukları için bombanın hedefindeydiler. Sonrasında, yine göçmen oldukları için, yedi yıl boyunca fail gibi suçlandılar.

Örgüt bağlantılarının ortaya çıkmaya başlamasıyla suçları aydınlatma süreci de başlamış oldu. Artık ortada inkar edilemez bir durum vardı: Neonaziler, güvenlik ve soruşturma birimlerinden gelen ne bir rahatsızlık ne de kamuoyunun bilgisi dahi olmadan, ırkçı bir cinayet serisiyle dokuz insanı öldürebilmiş ve bombalı iki saldırı düzenleyebilmişti. Bugün ortaya çıkan haliyle biliyoruz ki, failerin sadece küçük bir kısmı mahkeme önünde yargılanıyor. Bu suçlar ve devletin rolü eksiksiz olarak aydınlatılmayacak. Buna rağmen dava, mağdurlara ve kurbanların aile yakınlarına herkesin gözü önünde davacı oldukları ve seslerini yükseltecekleri bir alan açıyor.

KONUŞMA#2 4 Kasım 2011'den sonra, çevremizdeki insanlardan yargının, LKA'nın (Eyalet Kriminal Dairesi), iç istihbarat ve ilgili emniyet birimlerinin yedi yıl boyunca Keupstrasse'dekilere karşı yürütmüş oldukları soruşturmaların boyutunu ve acımasızlığını öğrendiğimizde, bu bizim için ikinci bir şoktu. İlki, yapılan muamele ve ikincisi de, yedi yıl boyunca bizlerin bunlardan haberdar olmamasıydı.

9 Haziran 2004 (saldırının gerçekleştiği gün) sonrasında gösteri yapmıştık. Büyük bir dayanışma festivali organize edilmişti. Ancak festivalde sivil polisler zaten takiptelerdi.

Yargı, polis ve basın, olayları ne kadar çok "kriminal çevre"nin içine çekerlerse, dayanışmadan da o kadar uzaklaşıyordu. Keupstrasse'de insanlar arasında hissedilen bir mesafe oluşmuştu. Birlikte organize ettiğimiz ilk gösteri ve insan zinciri sayesinde birbirimize yakınlaştık ve birbirimizi dinledik. Soruşturma yöntemlerinin açık bir şekilde sistematik ırkçılık olarak adlandırılması ve "Dostluk Sineması" ile organize edilen Almanya'daki ırkçı suçların uzun geçmişini anlatan bir film ve panel dizisi konuya hareket katmıştı. Ortak bir dil bulduk ve güven inşa edebildik.

Mağdurlar artık kendi seslerini yükselttiler ve zaman içinde kurban rolünden daha çok davacı rolüne geçtiler. Bu süreçte "Her yer Keupstrasse" inisiyatifi kuruldu. İlk afişte anlatılmak istenen şeydu: Saldırı ve saldırıdan sonraki

saldırı. Belediye binasında, Köln Schauspiel gösteri merkezinde, Keupstrasse'de, çok sayıda etkinlikte bizler hep beraber podyumda oluyuz. "Keupstraßenkurier" üç kez Münih'teki dava izlenimlerimizi yazdı. [...]

KONUŞMA#3 Bizler, NSU'nun düzenlediği çivili bomba saldırısının mağdurları ile dayanışma içindeyiz. Onların Naziler ve devletin karşısında yalnız kalmalarını istemiyoruz. Devlet, 2004 yılında Keupstrasse'de yaşananlar karşısındaki görüşünü uzunca bir süre zaten gösterdi. Kurbanları suçlu yapmak için uğraştı. Biz, Münih ve Köln'de karşı kamuoyu için altyapı oluşturuyoruz ve mağdurların görüşlerini öne çıkarıp harekete geçirmeyi istiyoruz. Bu sebeple kaçınılmaz olarak gazete haberlerinde, bildirilerde veya "Gün X" eyleminde, saldırı sonrasında devlet organlarının skandal soruşturmaları ve ırkçı dili kullanan medya tartışmaları üzerine konuşuyoruz. [...] İstihbarat birimi veya diğer devlet organlarının katılacağı etkinliklere katılmıyoruz; bu, bizim devlet ve istihbarat örgütü karşısındaki eleştirel duruşumuzun açık bir ifadesidir. Ayrıca NRW Meclis Araştırma Komisyonunda üç polisin komisyon üyesi olmasına karşı yaptığımız sert eleştiri de bu politik kanaatin bir ifadesidir. [...]

KONUŞMA#4 "Her yer Keupstrasse" inisiyatifine çok sayıda kişi katılıyor. Bunların

arasında Alman olmayanlar var. NSU'nun işlediği cinayetler ve düzenlediği saldırılardaki kurbanların neredeyse hepsi bu gruptan gelmektedir. İnsanların Almanya'da NSU örgütü tarafından katledilmesi hepimizi şoke etmişti. Keupstrasse ve Probststeigasse NSU'nun planlı, ölüm saçan saldırılarının hedefi oldu; çünkü sadece burada yaşıyor olmamız bu suçluları, bu canileri rahatsız ediyordu. Biz, Türk ve Kürt kökenli insanlardan yıllarca şüphelenen ve bu tutumuyla ayrımcılık yapan Alman devletine,

Bugün Almanya'da yaşayan Türkiyeliler için bir yaşam ve çalışma alanı olan Keupstrasse, onların ulaştığı güçlü toplumsal konumun bir ifadesidir. NSU terörü tam da bu gücü hedef almış, ancak başaramamıştır.

onun organlarına öfkeliyiz. [...] Burada sizlerle. Sizden bir parçayız. Nereden geldiği, hangi inanç veya görünüme sahip olduğundan bağımsız, hepimizin ölümlere kadar yol açan ırkçılık korkusunun olmadığı bir toplumda yaşama hakkımız var. Herkes için belli ki, burada istenmeyen bir kesim varsa, o da Naziler ve diğer ırkçılardır. Bu toplumda hiçbir zaman onlara yer verilmeyecek. Bunun için NSU kompleksinin tamamıyla aydınlatılması için mücadele ediyoruz.

KONUŞMA#5 Keupstrasse'de yaşayan insanlar yıllarca şüphelere ve ırkçı suçlamalara maruz kaldılar. Aynı zamanda kamuoyu tarafından olduğu gibi sol yapılardan da dayanışma ve destek görmediler. Birkaç is-

"Keupstraße ist überall", 6.8.2014

DAVA GÖZLEMİ #4

Daha sonra bir tanığın şu sözlerine şahit olduk: Tanık, hangi yıl olduğundan tam emin değildi, ya 2005 ya da 2007 olmalıydı. O zamandan 2011'e kadar kendisi ve ailesi yıllık tatillerini NSU üçlüsü ile birlikte Fehrman'daki bir kamp alanında birlikte geçirmişlerdi. (...) Bunun neresi yeraltı? "Saklanma" bunun neresinde? Onları [NSU üçlüsünden bahsediliyor] takip eden kimse yoktu. Kendilerini güvenilir, rahat, eğlenceli göstermişlerdi. Bu aileye nasıl bomba yapıldığını bile anlatmışlardı. Almanya boyunca dolaşan ve bir sonraki kurbanını arayan bir ölüm makinesi olduklarına dair hiçbir belirti yoktu. Yanlış olan tek şey, taktıkları isimlerdi. 10 cinayet, 2 bombalı saldırı, 15 banka soygunu ama adamlar kamuya açık her yerde yedi yıl boyunca aynı yerde tatil yapıyorlar! Almanya sağ teröristler için cennet mi? Dünya kötülerin dünyası mı? Bu kadar basit mi? Dönüş yolunda herkes izlenimlerini çetin tartışmalar eşliğinde böyle paylaştı.

tisna dışında pek bir protesto olmadı. Sokak sakinlerinin kriminalize edilmesine karşı da sessiz kalındı.

Sol neden tepkisiz kaldı? Niçin mağdurlarla görüşüp konuşmadı?

Köln'deki antifaşist ve ırkçılık karşıtı gruplar durumu tamamen yanlış değerlendirdiler. Yerel Neonazi gruplarının bu eylemi gerçekleştirebileceğine düpedüz inanmadılar; çünkü bombalı saldırı onların "tipik" eylem aracı değildi. Yanlış değerlendirme yaptık demek bu durumu tek başına açıklamaya yetmiyor. Bu noktada kendimizi eleştirmemiz gerekiyor. Keupstrasse'de yaşayanlarla önceki neredeyse hiçbir iletişim yoktu. Saldırı sonrasında da bu durumun değişmesi için çaba gösterilmedi. Biz sol gruplar önyargılardan arınmış değildik ve Keupstrasse'yi kısmen paralel dünya olarak görüyorduk. Şimdi burada sizlerle birlikteyiz; çünkü, öğrenme sürecine biz de dahil olmak istiyoruz. NSU'nun eylemde bulunduğu Köln ve diğer şehirlerdeki sol grupların hatalarından pratik dersler çıkarmalarını istiyoruz. [...] İlk, ırkçılık mağdurlarıyla görüşüp konuşarak toplumsal gelişme hakkında ortak bir bakış açısı geliştirilebilir ve böylece etkin bir antifaşist mücadeleyi mümkün kılabiliriz. [...]

KONUŞMA#6 Keupstrasse'de yaşayanların ve işyeri sahiplerinin çoğu Almanya'ya misafir işçi olarak gelmişti. Kendilerinden beklenen hizmeti verip, yine kendilerinden beklenen vakitte ülkeyi tekrar terk etmek yerine; onlar, Almanya'da kaldılar. Burada aile kurup işlerinde başarılı oldular. Böylelikle burada yaşayan tüm insanların yaşam gerçekliğini sürekli olarak değiştirmiş oldular. Bugün Keupstrasse, Türkiye toplumu için canlanan ticaret mekanlarından biridir ve aynı zamanda onların mücadelesini verdiği bu güçlü toplumsal konumun da bir ifadesidir. NSU terörü, tam da bu güçlü pozisyonu sarsmak istedi. Ancak bu istekleri boşa çıktı. Kassel ve Dortmund'da düzenlenen ve birkaç bin insanın katıldığı sessiz yürüyüşlerle onların güçleri görünür hale geldi. Göçmenler ard arda işlenen cinayetlerin arkasında yatan nedenin ırkçılık olduğunu bildiklerini, bu yürüyüşlerde açıkça belirtmişti. O andan sonra da başka bir göçmen daha ci-

nayet kurbanı olmadı. Bu da onların sahip olduğu gücün bir sonucudur.

NSU işlediği suçlarla insanları kurban haline getirerek onları pasif bir pozisyona sokmaya zorlamak istedi. Ancak Keupstrasse'de yaşadıklarımız, bunun hiç de böyle olmadığını, onların amacına ulaşamadığını gösteriyor. En geç NSU'nun ortaya çıkmasıyla yeni bir hareket başladı. Mağdurlar, solcu ırkçılık karşıtı kişi ve gruplar arasında henüz dile getirilmemişken dahi, NSU kompleksi içinde devletin rolü olduğunu dile getirdiler ve kendi hikayelerini herkese açıkça anlattılar. Saldırıya maruz kalanlar bir araya geldiler ve böylece bu inisiyatif birlikte oluşturdular. Yıllar boyu mağdurlar Alman kurumları tarafından yıpratılmıştı. Eğer bugün tüm bu yaşananlar karşısında mağdurlar Alman mahkemesi önünde NSU'nun üyesi ve destekçilerinin karşısına çıkıyorsa, suçların aydınlatılması sürecine aktif katılıyorsa ve davacı oluyorsa; bu, onların gücünün bir ifadesidir. "Her yer Keupstrasse" inisiyatifi kendini buna, bu güce adamıştır.

KONUŞMA#7 Adım Arif S., Keupstrasse saldırısı mağdurlarından biriyim. (...) Devlet ve polis tarafından hepimize yanlış muamele yapıldı ve ayrımcılığa uğradık. Bombadan biz sorumluyuz gibi yedi yıl boyunca bizden şüphelendiler. Ben, bu devlete olan güvenimi kaybettim. (...)

Hiç kimseyi yalnız bırakmayacağız. Köln'de ve burada dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma içinde birlik olacağız. Hep beraber gücümüzü gösterelim. Sağ teröre karşı birlikte durmamız gerekiyor. Neonaziler de buradalar; ancak, bizim sesimiz onlarınkinden daha güçlü olacak.

"Her yer Keupstrasse" inisiyatifinin amacı, mağdurlara destek vermek ve yaşananlar karşısında mağdurların görüşlerini ön plana çıkarmaya çalışmaktır. Irkçılık karşıtlarının birliğinden oluşan inisiyatife herkesin katılımı açıktır. Keupstrasse'deki bombalı saldırının mağdurlarını politik gruplar ve aktivistlerle bir araya getiren inisiyatif, diğer anti-rasist inisiyatiflerle birlikte Almanya çapında "NSU Kompleksi Dağıtılın" adlı eylem birliğini kurdular.

İDDİAYA GÖRE SUÇLU?

BEATE ZSCHAEPE'NİN SUÇ VE SAVUNMA EKSENİNDE MEDYADA TEMSİLİ

Charlie Kaufhold

Kasım 2011'de Zschaepe'nin NSU örgütüne katıldığının ortaya çıkmasıyla medyada, kadınlık ve cinsiyet, norm ve sapmaların güçlü temsil edildiği haberler üretildi. Bu görüntü zamanla hafif değişim göstermiş olsa da bir süreklilik ortaya koymuştur.

Kasım 2011 ve Mayıs 2013 (duruşmanın başladığı zaman) döneminde yapılan çeşitli günlük gazetelerin haberlerine bakıldığında, özellikle iki baskın cinsiyetçi anlatım şekli fark ediliyor: birincisi şeytanlaştıran ve ikincisi de küçümşenen.

Şeytanlaştıran anlatım biçiminde Zschaepe, normdan sapan, kötülüğün şeytan olarak kişiselleştirildiği bir anlatımla resmedilmiştir. Buna örnek olarak, Bild gazetesinin dava başladığı gün attığı manşet gösterilebilir. Yanında Zschaepe'nin kollarını kavuşturmuş, ağzı birbirine kenetlenmiş büyük bir

fotoğrafının olduğu manşet şöyleydi: "Şeytan kendini sık gösterdi" (Bild, 2013).

Küçümşeme yapılan anlatım şeklinde ise, Zschaepe önemsenmiyor, hafife alınıyor ve onun özne statüsü yok sayılıyor. Ayrıca, siyasi olmayan bir yol arkadaşı gibi gösteriliyor. Bundan başka çocuksulaştıran ve kurban gibi gösteren anlatım tarzları da var. Örneğin, Zschaepe, "sevimli küçük kız" (Wiegand, 2011) ya da "tatlı küçük kız" (Erb, 2011) olarak adlandırılmıştır.

Bu şu anlama geliyor: Zschaepe ya çok kötü, acayip, itici ve kişiliği ile eylemleri anlaşılmayan biri olarak gösteriliyor ya da kendisi ve eylem-

leri, örneğin politik olmayan bir yol arkadaşı gibi bir anlatımla Mundlos ve Böhnhardt ile (varsayım veya gerçek) yaşadığı aşk ilişkileri üzerinden tarif edilerek hafife alınıyor. Her iki anlatım biçiminde Zschaep'e'nin cinsiyeti ile özel bir bağlantı kuruluyor. Diğer taraftan Zschaep'e'nin bağımsız, kendi sorumluluğunu alan bir özne; "ırkçı, insan onurunu hiçe sayan olası zanlı" (Forschungsnetzwerk Frauen und Rechtsextremismus, 2011) şeklinde ifade edildiği durumlar oldukça nadir olarak karşımıza çıkıyor.

Bununla birlikte, örneğin Zschaep'e'nin biyografisi hakkındaki bilgiye rağmen sergilenen karşıtlık dikkat çekicidir: Zschaep'e'nin 1998 yılı öncesinde örgütlü ve şiddete başvuran bir Neonazi olduğu (polis tarafından da) zaten biliniyordu. "Kameradschaft Jena" ve

daha sonra katıldığı "Thüringer Heimatschutz" gibi Neonazi yapılar içinde aktifti. Ayrıca, faşist eğitimlere ve ülke genelinde düzenlenen miting ve yürüyüşlere katılmış; gösteri ve yürüyüşlere kendi adıyla başvuru yapmıştı. Zschaep'e, doğrudan fiziksel şiddete yakınlığıyla da tanınıyor: Örneğin, alternatif bir gencin vücudunda kırığa yol açacak şekilde zarar vermiş, bilinen en az iki olayda köpeğini diğer insanların üstüne doğru kışkırtmış, silah toplamış ve polis tarafından kesici bir suç aletiyle birlikte yakalanmıştır. 1998 yılında Zschaep'e'nin adına kiralanmış bir garajda ve evinde yapılan aramada polis, silahların yanı sıra 1,4 kg patlayıcı madde bulmuştur.

Ayrıca bu zıtlık sebebiyle, Zschaep'e hakkında özellikle tartışılan bu özelliklerine kıyasla basında çıkan haberler ilginçtir. Okuyucular



Neudierkower Weg, Rostock-Toitenwinkel: Mehmet Turgut 25.2.2004'te öldürüldü.

Zschaep'e ya çok kötü, acayip, itici ve kişiliği ile eylemleri anlaşılmanın biri olarak gösteriliyor ya da kendisi ve eylemleri, örneğin politik olmayan bir yol arkadaşı gibi bir anlatımla tarif edilerek hafife alınıyor.

için, bu cinsiyetçi anlatım şekillerini işlemesi için hangi olasılıkların ortaya çıkabileceği sorusu ile ilgili sorusu ile ilgili her iki anlatım biçiminin her iki anlatım biçiminin de benzer bir etkiye sahip olduğu görülüyor: Kendi içinde(ki) ırkçılığı tartışmama olasılığı.

Ancak burada, bu olasılık, her bir durumda farklı biçimlerde meydana gelmiştir: Şeytanlaştıran anlatım biçimiyle Zschaep'e toplum dışı olarak düşünülebilir. Beyaz, Alman kolektifinden dışarı çıkarılmıştır. Bu dışlamayla beyaz-Alman çoğunluk toplumu kendisini suçsuz, ırkçı ve (aşırı) sağın olmadığı bir toplum gibi kurabilir. Onların eylemleri üzerine yapılacak bir tartışma engellenebilir. Böylece kendi içlerinde, içinde Zschaep'e'nin de bulunduğu bu topluluğun ırkçı yapılarıyla yapacağı bir tartışmanın da önüne geçilebilir.

Küçümseyici anlatım biçimleri de aynı etkiye, başka bir mekanizma üzerinden imkan veriyor. Eğer Zschaep'e politikayla ilgilenmeyen ve önemli ölçüde masum biri olarak ifade edilirse; o zaman, onun NSU içindeki fonksiyonuna ve eylemlerine dair sorulacak soruların gerekliliği devre dışı kalmış olur. Böylelikle, çoğunluk toplumu kendini masum olan tarafa koyabilir. Öte yandan da kendisi bu toplumun ırkçı yapılarıyla yine tartışmak zorunda kalmaz.

Ne ilginçtir ki, nasyonalsosyalizm bağlamında önceden her iki anlatım biçimi de vardı. 1945 sonrasında mahkeme önüne çıkarılan nasyonalsosyalist sanıklar, medyada aynı şekilde ya şeytanlaştırılmış ya da küçümsemmiştir. Bu anlatım biçimleri Zschaep'e'de temsil edildiği gibi son derece cinsiyetçiydi. O zamanlar bu ifade şekilleri, nasyonalsosyalizmin içine karışmış suçlular, onlara destek verenler ve işlenen suçlar ile yüzleşmek zorunda kalınmamasına olanak sağladı (ayrıca bkz. Kretzer, 2002).

Nasyonalsosyalizme bu yaklaşım biçimi sadece doğrudan savaş sonrası dönemle sınırlı kalmadı. Bugün de, eğer söz konusu olan nasyonalsosyalizm ise, hem cinsiyetçi ve şeytanlaştırıcı hem de küçümseyen görüntüler kendini gösteriyor. Örneğin, 2004 yapımı Alman sinema filmi "Der Untergang" (Türkçe: Çöküş). Filmde, bir yandan, Magda Goebbels baskın şeytan kadın imgesi ile temsil edilir. Filmin kilit sahnelerinden birinde Magda Goebbels çocuklarını zehirler, böylece hegemonik kadınlık, özellikle annelik temsiline karşı gelir. Bu anlatım, dikkatleri faşizmde bir suçludan çekip, bir kadının yaygın kadınlık temsiline ihlaline çevrilmesi işlevini yerine getirmektedir. Diğer yandan, Hitler'in sekreteri Traudl Junge ise hegemonik kadınlık (imgesi) ile bağıntı kurularak küçümsemmiştir. Bu küçümseme, masum kaldığı sanılan ve en fazla nasyonalsosyalist yönetici elitler tarafından kandırılmış çoğunluk toplumu için özdeşleşme nesnesine dönüşümünü mümkün kılmaktadır (bkz. Dietrich, Nachtigall, 2009).

Sosyal psikoloji çalışmaları, suçu savuşturmak için bu tarihsel ve aynı zamanda çağdaş anlatı için açıklayıcı bir yaklaşım sunmaktadır. Örneğin Jan Lohl (2010)'a göre, Almanların

1945 sonrasında mahkeme önüne çıkarılan nasyonalsosyalist sanıklar, medyada aynı şekilde ya şeytanlaştırılmış ya da küçümsemmiştir.

çoğunluğu 1945 sonrasında çeşitli duygusal mekanizmalar yoluyla kendi suçları ile tartışmaktan kaçınmıştır. Tersine, suç/luluk duygusu savuşturulmuş ve bu "duygu hali" psiko-sosyal yapı olarak sonraki kuşaklara aktarılmıştır. Böylece, bugün de hala etki etme gücündedir.

Yani bu şekilde, sorumluluğun devamı meselesi, nasyonalsosyalizm ve nasyonalsosyalist suçlar üzerine yeterince tartışılmadığı için, bugün Almanya'da faşist suç ve eylemler

bağlamında sorumluluğu savuşturma eğilimi halen vardır. Tıpkı NSU olayında olduğu gibi. Ayrıca Zschaepé'nin cinsiyetçi anlatım biçimleri ile temsili, kendi pozisyonunu hafifletmek ve NSU'yu mümkün kılan Almanya'daki ırkçı yapıları tanımsız bırakmak için imkan vermektedir.

Charlie Kaufhold "In guter Gesellschaft? Geschlecht, Schuld und Abwehr in der Berichterstattung über Beate Zschäpe" adlı kitabın yazarıdır. Politik eğitim çalışmaları yapan Kaufhold, toplumsal cinsiyet perspektifi ile Neonazizme ve eleştirel ekonomi/politiğine dair yazılar yazmaktadır.

1 *Bild, Spiegel Online, Süddeutsche Zeitung ve taz gazetesi sistematik olarak incelendi, başlıklar halinde Die Welt, Frankfurter Allgemeine Zeitung ve Neues Deutschland buna dahil edildi.*

Literatur und Quellen:

Anette Dietrich/Andrea Nachtigall (2009): »Was Sie schon immer über Nazis wissen wollten...«: Nationalsozialismus und Geschlecht im zeitgenössischen Spielfilm, in: Elke Frietsch/Christina Herkommer (Hg.): Nationalsozialismus und Geschlecht: Zur Politisierung und Ästhetisierung von Körper, "Rasse" und Sexualität im "Dritten Reich" und nach 1945, Bielefeld: Transcript Verlag, S. 371-394.

Erb, Sebastian: "Irgendwann trug er Bomberjacke", in: taz – die tageszeitung, 15.11.2011, S. 3.

Forschungsnetzwerk Frauen und Rechtsextremismus (2011): »Und warum ist das interessanteste an einer militanten Rechtsextremistin ihr Liebesleben?« Offener Brief des Forschungsnetzwerks Frauen und Rechtsextremismus zur Berichterstattung über die Rechtsextremistin Beate Zschäpe, 15.11.2011, online: <http://www.frauen-und-rechtsextremismus.de/cms/images/medienarbeit/offener-brief-2011-11-15.pdf>.

Anette Kretzer (2002): »His or her special job«. Die Repräsentation von NS-Verbrecherinnen im ersten Hamburger Ravensbrück-Prozess und im westdeutschen Täterschaftsdiskurs, in: KZ-Gedenkstätte Neuengamme (Hg.): Entgrenzte Gewalt: Täterinnen und Täter im Nationalsozialismus. Beiträge zur Geschichte der nationalsozialistischen Verfolgung in Norddeutschland. Heft 7. Bremen: Edition Temmen, S. 134-150.

Jan Lohl (2010): Gefühlserbschaft und Rechtsextremismus. Eine sozialpsychologische Studie zur Generationengeschichte des Nationalsozialismus, Gießen: Psychosozial-Verlag.

o.A.: "Der Teufel hat sich schick gemacht", in: Bild-Zeitung, 07.05.2013, S. 1.

Ralf Wiegand: "Gruppenbild mit Mörder", in: Süddeutsche Zeitung, 18.11.2011, S. 3.



Keupstrasse, Köln-Mühlheim:
9.6.2004'te bu sokakta çivili bomba patladı.

JUSTIZWATCH, 16.7.15

DAVA GÖZLEMİ #5

Duruşmayı izlerken bize acayip gelen şey, polis kayıtlarına geçmiş Hess ve Temme arasında geçen üç telefon görüşmesiydi. Duruşma esnasında kesintisiz dinletilen bu görüşmeler on ila on üç dakika uzunluğundaydı. Belli bir sınır içinde geçen bu konuşmalar, sanki bir parodide iki istihbarat görevlisi arasındaki diyalogları dinliyormuşsunuz etkisi bırakıyordu. İçinde şöyle cümleler vardı: "Eğer sen bir şeyi söyleyemeyecek durumdaysan, o zaman bunu anlamaları için aslında neyi yapmamaları gerektiğini söyle." ya da "Ben hep söylüyorum, olası en yakın haliyle gerçeklikte kal/ınsın". Eğer ortada, Temme ve muhtemelen diğer LfV (eyalet iç istihbarat birimi) görevlilerinin Halit Yozgat cinayetinin işleneceğinden haberi olup cinayeti engellemek için hiçbir şey yapmadıkları, ve sonrasında da polis soruşturmasını zorlaştırmak için her şeyi yapmış olduklarına dair çok önemli bir şüphe olmasaydı, bu diyalogların mizah olduğu düşünülebilirdi. Ancak mahkeme salonundaki güç dengeleri, mahkeme başkanının hiçbir amaca hizmet etmeyen sorgu tekniği ve sorguya çekilenlerin alay eder gibi verdiği cevaplar, bu dava ile NSU-istihbarat örgütleri arasındaki ilişkinin karanlığına biraz olsun ışık tutulabileceği fikrini etkiliyor.



DEVLETİN AYDINLATMASI
NAZİLERİ KARANLIKTA BIRAKIYOR

FAZLASIYLA BÜYÜK BEKLENTİ VEYA AZAMI AYDINLATMA?

NSU DAVASININ BAŞLANGIÇ AŞAMASINDA MÜDAHİLLERİN MEDYADA TEMSİLİ

Ina Maria Fischer

2013 yılının başlarında, NSU davası başlamadan önce ve davanın başladığı sıralarda, medyada yer alan haberlerin odağında esas itibariyle Beate Zschäepe vardı. Oysaki kurban yakınları ve saldırıların mağdurları hakkında az haber yapıldı.

Davaya müdahil olan mağdur ailelerin ve onların beklenti ve taleplerinin nasıl sorunsallaştırıldığını ortaya koymak için, Almanya genelinde çıkan beş günlük gazetenin Mart-Mayıs 2013 dönemi haberlerini analiz ettim. Bu gazeteler: *Die Welt*, *Süddeutsche Zeitung*, *Bild-Zeitung*, *taz* ve *Frankfurter Allgemeine Zeitung*.¹

Die Welt gazetesinde yer alan haber metninin yaklaşık dörtte birinde geçerli olan kişiselleştirme yaklaşımı içinde kurbanların yakınlarının temsili söz konusu olsa da, onların pozisyonu aktif özneler olarak gösteriliyor. Bundan başka, gazetede müdahil avukatların sözlerine yer veriliyor. Bazı haberlerde ağırlıklı olarak müdahillerin durumu temalaştırılmış olsa da; bu, *taz* gazetesine özgü bir durumdur.

Kurban yakınları hakkında anlatıların olduğu gazete haberlerinde birbirinden çok farklı pozisyonlar temsil ediliyor. Bir yandan, müdahil tarafın mahkemede oynadığı büyük rolün önemli ve doğru olduğuna dikkat çekiliyor. Diğer yandan, pek çok haberde aile yakınları ve onların beklentilerine değer verilmediği görülüyor. Haber metninin birinde Zwickau şehrinde oturanların düşüncelerine şöyle yer veriliyor: “Başkaları çok daha kötüsünü yaşayabilirdi.”² Bir başka haberde ise Polis Sendikası (DPoIG) “çok kötü hayal kırıklıklarına yol açabilecek”³ yanlış beklentilerden bahsediyor.

Süddeutsche Zeitung haberlerinde müdahil avukatlara geniş yer veriyor. Analiz konusu haberlerin yaklaşık üçte birinde mağdur ailelere bizzat söz veriliyor. Fakat bu türden haberlerde de mağdur aileler sadece kısmen aktif aktörler olarak gösteriliyor; örneğin onların kendi sözlerinden alıntılar yapılıyor. Sıkça mağdur avukatları konuşmacı olarak başta geliyor. *Süddeutsche Zeitung* kurban yakınlarının beklentilerinin esas olarak kurbanların nasıl seçildiği ve failerin nasıl olur da 13 yıl boyunca insanları öldürebildikleri sorusunun açıklanması olduğunu dile getiriyor. Aynı zamanda, örneğin avukatının verdiği bilgiye göre Semiya Şimşek, Beate Zschäepe’nin ifade vermesini umut ediyor.

Ayrıca mahkemenin görevleri ve varsayılan beklentiler birbiriyle kıyaslanıp değer biçiliyor. Haberde şöyle geçiyor: “Tabii ki NSU kurbanlarının yakınları mümkün olduğunca yakın bir süre içinde ve tümüyle, neden onların babası, oğlu, kardeşinin vurulduğunu bilmek istiyorlar. Başsınık Beate Zschäepe’yi artık konuşurken duymak istiyorlar. Fakat mahkemelerde kurallar var ve haklar var.”⁴ Şu bağlantı telkin ediliyor; sanki sözü edilen dilekler düzen ve kuralların karşısında yer almıyormuş gibi.

Bild-Zeitung haber metninin ise yarısında kişiselleştirme sürecinin geçerli olduğu söylenebilir; yani mağdur aileler ve yaşadıkları olayların kişiselliği okuyucuya sunuluyor. Ancak, söz konusu haber metnlerinde kurbanların aile yakınları daha çok

zayıf, edilgen bir rolde temsil ediliyor. Beate Zschäepe’nin ilk kez mahkeme önüne çıkışını değerlendiren haberlerde şu ifadeler hakim oluyor: “ondan gerçekten korktum”⁵ ya da bir kadın mağdurun tüm vücudunun titrediği yazılıyor. Haberlerde kullanılan bu anlatım biçimine şu sözlerle başlayan başka bir metinde daha rastlanmakta: “Pembe ceketi insanların arasında parıldıyor. Ancak bu canlı renk yanılıyor; genç kadının yüzü mutluluktan başka her şeyi söylüyor”⁶. Bu anlatım daha çok toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yargılar ile “küçük bir kız” olarak gösterilen aslında babası ırkçı saiklerle öldürülmüş ve şimdi mahkeme salonunda müdahil olarak bulunan genç bir kadının medyadaki temsilidir. Ayrıca kurbanların aile yakınlarının ve saldırıların mağdurlarının haber metnlerinde pek fazla ciddiye alınmadığı görülüyor. Örneğin, *Bild* gazetesinde Köln Probststeigasse’deki

Yıllarca süren soruşturmalarda aileler her şeye kendileri açıklık kazandırmak zorundaydı ve bunu şimdi devlet kurumlarından da bekliyorlar.

saldırıya dair yapılan haberlerde, saldırıdan yaralı olarak kurtulan mağdur kız ve onun babasının adları karıştırılıyor. Keupstrasse saldırısının ana davadan ayrılması yönündeki tartışmalar hakkında çıkan bir haberde, bu iki mağdurun adlarından yenisi türetiliyor.

Haber metnlerine yönelik analizin yapıldığı diğer bir gazete olan *taz* gazetesinde ise haberlerin yaklaşık dörtte birinde kurbanların ailelerinin sözlerine yer veriliyor. Onlar burada mahkeme salonunda sorular soran ve güçlü olduklarını göstermeye çalışan aktif özneler olarak yer alıyor. Ayrıca mağdurların ve avukatların pozisyonları daha açık ve kesin bir dille belirtiliyor, örneğin Yozgat ailesinin avukatı ile yapılan bir röportajda ailenin beklentileri açıklanıyor. Yıllarca süren soruşturmalarda aileler her şeye kendileri açıklık kazandırmak zorundaydı ve bunu şimdi devlet kurumlarından da bekliyorlar.

Eğer söz konusu olan ceza davasının sınırları ise, *taz* gazetesi mağdur ailelerin pozisyonu için anlayış gösteren bir dil kullanıyor. Buna örnek olarak Türk avukat Osman Can ile bu

ceza davasıyla ilgili sertliğin müdahillere etkileri üzerine yapılan söyleşi verilebilir. Osman Can'a göre "mahkeme başkanı kendi işinde çok hakim"⁷. Burada her iki taraf tanınıyor. Diğer gazetelerden farklı olarak taz, mağdur ailelerin yanı sıra sıkça Türkiyeli göçmenlerin ve/ya göç öyküsü olanların anlatımlarından alıntılar yapıyor. Böylece haber metinlerinde sadece beyaz çoğunluk toplumunun söylemlerine yer vermiş olmuyor.

Frankfurter Allgemeinen Zeitung (FAZ)'ın haber metinlerinde mağdur ailelerin pozisyonları neredeyse hiç ele alınmıyor. Çoğu haberde, dava başlama tarihinin kısa sürede ertelenmesi tartışılıyor ve büyük çoğunluğu mağdur avukatların açıklamalarından oluşan alıntılar yapılıyor.

FAZ haber metinlerinde "aşırı" veya "yanlış beklentiler" varsayımı üzerinden yürüyen bir tartışma belirgin. Buna ilişkin haberlerde ceza davasının işlevi vurgulanıyor. Bunun

için de davada "kurbanlar ve onların arkada bıraktığı aileleri açısından da"⁸ sanıkların suçluluğunun aydınlatılması konusunun olduğundan bahsediliyor. Ancak hiçbir şekilde "(...) [soruşturma birimleri; yazarın yorumu] ihmallerinden hukuki, ahlaki veya siyasi açıdan yararlanma"⁹ anlamında bahsedilmiyor. Bu haber metinlerinde sadece mağdur adına konuşulmuyor, ayrıca onlara bir de davadan kendilerine avantaj çıkarmak istedikleri atfediliyor.

Özetle şu sonuca varılabilir: Öldürülen insanların yakınları ve saldırıların mağdurları nadiren aktif özneler olarak gazete haberlerinde yer alıyor. Diğer taraftan sıklıkla tam olarak ne ifade ettiği tanımlanmamış ya da kime özgü olduğu belirtilmemiş "çok yüksek" beklentilerden bahsediliyor. Ancak eğer beklentilerin tanımlanması veya kategorize edilmesi gerekirse; o da, mağdur ailelerin bu suçların geniş kapsamlı aydınlatılması yönündeki beklentileridir. Dava başlangıcına dair olan

haber metinlerinden bu bağlantı çıkarılabilir. Böylelikle bu tartışmada, "çok fazla yüksek" denen beklentilerin kapsamlı bir aydınlatmayı karşıladığı ve böylece sorumluluğun mağdur ailelere yüklendiği sonucuna varılabilir. Öldürülen insanların arkada kalan yakınları ve bombalı saldırıların kurbanları, bu tartışmada, halen kurban olarak tanınmıyor.

Ina Maria Fischer, aktivist olarak ve akademik düzeyde NSU kompleksine dair çalışmalar yapmaktadır ve Berlin'de Humboldt Üniversitesi'nde konuyu farklı açılardan ele alan bir seminer vermektedir. Ayrıca NSU-Watch'a federal düzeyde ikinci kez oluşturulan Meclis Araştırma Komisyonu oturumlarının gözlemi konusunda destek vermektedir.

- 1 Belirlenen zaman aralığı içinde mağdur ailelerin beklentilerini konu eden haber sayısı: Die Welt (28), Süddeutsche Zeitung (27), Bild-Zeitung (18), taz (13), FAZ (33).
- 2 In Zwickau ist Zschäpe noch die ganz liebe Lisa, in: Die Welt, 05.04.2013.
- 3 Polizeigewerkschaft warnt vor falschen Erwartungen, in: Die Welt, 14.05.2013.
- 4 Die Vertagung des Prozesses ist normal, in: Bild-Zeitung, 07.05.2013.
- 5 Protest und Neo-Nazis vor dem Gerichtssaal, in: Bild-Zeitung, 06.05.2013.
- 6 Bekommt Dilek Ö. endlich Gerechtigkeit für den Tod ihres Vaters?, in: Bild-Zeitung, 06.05.2013
- 7 Keine Rücksicht für die Opfer, in: taz, 14.05.2013.
- 8 Worum es geht, in: FAZ, 15.04.2013.
- 9 Die Hydra, in: FAZ, 05.05.2013.



Scharrerstrasse, Nürnberg:
İsmail Yaşar 9.6.2005'te öldürüldü.

Darius Ossami, 11.3.2014

Karanlık beton duvarlar arasında yapılan uzun arama sonrasında güler yüzlü bir polis "iyi eğlenceler" diler. Münih Eyalet Yüksek Mahkemesinde görülen NSU davasında 91. duruşma günü ve seyirci tribünü 35 izleyici ve 25 basın temsilcisi ile sadece yarıdan biraz daha fazla dolu. Arka sırada bulunan altı adli görevli titizce izleyicilerin duruşma salonunda uymaları gereken çok sayıda kurala uyup uymadıklarını gözetliyor. Aşağı kısımda mahkeme salonunda ise; bir canlılık, dostane gevezelik, sanki aile ortamı. Heer, Sturm ve Stahl avukat ekibi duruşma salonuna adımlarını atar. Beate Zschäpe getirdiği bonbonları koyar. Katipler ara sıra ona neşelendirici bir gülücük atarlar.

Mağdur avukatları ve kurban yakınları da yerlerine geçmek için bu salonu kullanmak zorundadır. Taşlaşmış yüz ifadeleriyle onlar, duruşma salonunda kendi aralarında şakalaşan güvenlik görevlileri ve cinayete yardım şüphesiyle yargılanan sanıkların ve avukatlarının yanından kendi yerlerine doğru geçiyorlar.

Mahkeme salonunun arka taraflarında Halit Yozgat'ın babası oturuyor. Kamu görevlilerinin sorgusundan sonra hakim Manfred Götzl, İsmail Yozgat'ın konuşmasına izin veriyor. "Mahkemeyi ve şehitlerin ailelerini huzurunuzda selamlıyorum." diye okumaya başlar. 58 yaşındaki baba Yozgat'ın Türkçe hazırladığı sözlerini tercüman çevirir. Götzl sert bir şekilde sözünü keser. Ceza yargılama usulü gereği, bu beyanın dinlenen tanıklarla ilişkisi var mı? Beyanda bulunmak için şimdi doğru zaman değilmiş. Yozgat sözünü yarıda bırakıyor; üzgün görünüyor, yüzünde sanki hiçbir ifade yok. "Bu kadarı için zaman olmalı", Yozgat'ın avukatı Thomas Bliwier rica ediyor. Yozgat'ın her duruşmaya gelemediğini ve davanın onun için büyük bir duygusal ağırlık oluşturduğunu söyler. Bu tartışma açılmasaydı, şimdi çoktan beyan okunmuştu.

Götzl öfkelenir: "Benimle bu şekilde konuşmanız uygunsuz!" Bu, küçük düşürücü bir oyun. Götzl, bu noktada bir beyanı ceza yargılama usulünün öngörmediğini savunur. Federal Savcılığın ve savunmanın görüşünü alır. Savcı da keza hukuki açıdan sorunlu görüyor, Zschäpe'nin avukatı Heer zaten temelden karşı. Yozgat açıklamasını yapamaz.

HUKUK DEVLETİNİN SINIRLARI

NSU KOMPLEKSİ VE MECLİS ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

Maximilian Pichl

NSU terör örgütünün cinayet serisinin ortaya çıkmasının ardından geçen beş yıl içinde dikkatler çoğunlukla Münih'te Beate Zschaepe ve diğer dört sanık hakkında görülen ceza davasına yönelmiştir. Bu esnada, NSU seri cinayetlerinin sayısı on bire ulaşmış meclis araştırma komisyonlarında incelendiği unutulmaktadır.

MECLİS ARAŞTIRMA KOMİSYONLARININ İŞLEYİŞİ

Ceza davasından farklı olarak, meclis araştırma komisyonları Federal Başsavcılığın iddianamesine ve sanıkların suçluluğuna bağlı değildir. Meclisler daha çok hangi sorun alanlarının aydınlatılması gerektiği hakkında önemli derecede karar serbestisine sahiptir. Yani komisyonlarda, NSU cinayetlerinin ötesinde ayrıca ırkçılık ve aşırı sağcılığın oluşma koşullarının incelenmesi de mümkündür. Ancak, meclis araştırması çerçevesinde yürütülen aydınlatma çalışmaları, örneğin delillerin toplanmasıyla ilgili belli ceza yargılama kurallarına bağlıdır. Yargı kararının aksine, komisyon yaptığı incelemeler sonunda nihai rapor ortaya koyar. Bu rapor sadece elde edilen en önemli bilgileri ve bunun aydınlatma için taşıdığı anlamı özetlemekle kalmaz; ayrıca meclise önerilecek politik sonuçları da içermektedir. Bunun bir özelliği, her bir parti grubunun şayet olayların yorumu ve siyasi kararları komisyon

raporundan farklı ise, alternatif nihai raporlar sunabiliyor olmasıdır. Böylece araştırma komisyonları ceza davasının aksine sadece hukuki bir "gerçek/lik" (yargı kararı formunda) değil, birtakım politik "gerçeklikler" üretirler. Araştırma komisyonları hükümete karşı "muhalefetin geleneksel bir mücadele aracı"dır. NSU kompleksi bağlamında da bu durum gözlenmektedir. Bazı komisyonlar konsensüs sağlanması sonucu kurulmuştur ve somut inceleme yapılırken ortak çalışma yürütülmüştür. Buna karşın örneğin Hessen eyaletinde kurulan araştırma komisyonunda bu birlik sağlanamamıştır. Hessen'deki siyah-yeşil koalisyon hükümetinin bu yöndeki isteksizliği karşısında kurulan komisyonun, aydınlatma konusunda gerekli baskıyı yaratmada sorunları vardı.

Her ne kadar Federal Almanya Cumhuriyeti tarihinde görülmemiş sayıda bu şekilde kurulan araştırma komisyonları olsa da, meclis bünyesindeki aydınlatma çalışmaları hala

yeterli düzeyde değildir. Çünkü, NSU'nun cinayet işlediği şehirlerden Hamburg ve Rostock'un bağlı olduğu Hamburg ve Mecklenburg-Vorpommern eyaletlerinde araştırma komisyonu kurulmamıştır.

DEVLET MANTIĞININ ORTAYA ÇIKMASI

Gizli servisler yapısal özelliği gereği parlamento karşısında örgütsel işleyiş ve bilgilere dair gizliliği korumak istiyorlar. NSU kompleksi için kurulan meclis araştırma komisyonlarının benzersiz bir özelliği, iç istihbarat birimlerinin örgütsel işleyişinin kısmen açığa çıkarılmasına katkı sağlamış olmasıdır. Daha eğlenceli yanı ise, örneğin Hessen istihbaratında 2007 yılına kadar internet bağlantısı olan sadece bir (!) bilgisayarın olduğuyla ilgili bir detayın ortaya çıkmasıydı. Böylece haklı olarak devletin gücü ve yeteneğinin acaba fazla mı

büyütüldüğü sorusu sorulabilirdi. Buna karşı daha huzursuz edici olan ise, demokratik yolla aydınlatma sürecini reddeden ve bunu kısmen tanık olarak verdiği ifadelerde sergileyen pek çok istihbarat görevlisinin durumu. Bu durum aynı şekilde istihbarat dairelerinin uygulamalarında görülüyor. Bazı dosyalar üstü siyahla çizilmiş halde geliyor, istenilen bilgi kapatılıyor ve böylece olayların aydınlatılması imkansız hale geliyor. Aynı şekilde komisyonların düzenlediği oturumlarda istihbarat dairelerinin radikalleşme teorisine (Almanca: Extremismustheorie) ne kadar güçlü bağlı oldukları açığa çıktı. Sağ terörist suçlar serisinin istihbaratçıya neden tespit edilemediğini, terör suçlarını Kızıl Ordu Fraksiyonu (RAF)'ın eylem biçimini temel alan analizleriyle açıkladılar. NSU örgütünün aksine "solcu teröristler" in eylemleri anlaşılıyordu ve bu örgütler eylemlerini üstleniyordu. Bu



Trappentreustraße, Münih-Westend:
Theodoros Boulgarides 15.6.2005'te öldürüldü.

yorum daha önce de çoğu saldırısını hiçbir iz bırakmadan gerçekleştirmiş, üstlenmemiş sağcı terörün varlığını adeta dışlıyor. Gazeteci Patrick Gensing'in ortaya koyduğu gibi, "bıraktıkları asıl iz eylemin kendisidir".

KURUMSAL İRKCİLİĞA DAİR AÇIK SORULAR

NSU-Watch gibi sivil toplum inisiyatiflerinden eleştiriler yükseldi. Sivil toplum temsilcileri, NSU kompleksinin anlaşılması için egemen toplum içindeki ırkçılığın ve onun devlet kurumlarında nasıl oluştuğunun incelenmesi gerektiğini öne sürüyorlar. NSU 1990'lı yılların başlarında siyasallaştı. O yıllarda mültecileri hedef alan ırkçılığın harekete geçmesiyle, bu durum karşısında Federal Meclisin iltica yasalarını sertleştirmesi sonucunda ırkçılar bunu kendi hesaplarına siyasi bir başarı olarak yazmıştı. Ancak bugün, meclis araştırma komisyonlarında toplumsal ve kurumsal ırkçılıktan neredeyse hiç bahsedilmiyor. Dikkat çekici olan ise, komisyonların konusunun çoğunlukla gizli servisler olması. Böylece emniyet birimleri ve savcılıklara eleştirel bir gözle bakılabilir ve ırkçı (ön) yargıların kamu görevlilerinin yaptığı işlerde nasıl somutlaştığı anlaşılabilir(di). NSU kompleksinde kurumsal ırkçılığın görüldüğüne dair belirgin işaretler var. Örneğin, polis yıllarca mağdurları ve yakınlarını araştırıyor, sorguluyor. Cinayet vakalarında ilk etapta kurbanın aile çevresini soruşturmak polisin normalde görev alanı dahilindedir. Ancak bununla birlikte NSU kompleksinde soruşturmalar olağan ölçüsünü kaybetmiştir. Örneğin, kurbanların Türkiye'de yaşayan en uzak akrabalarına kadar uzanan araştırmalar yapılmış, sorgu yöntemlerine başvurulmuş ve bu suçların arkasında "Türk mafyası" olduğundan şüphelenilmiştir. Yabancıların Neonaziler tarafından öldürülebileceği şeklinde bir varsayım soruşturmalarda neredeyse hiç dikkate alınmamıştır. Meclis araştırma komisyonlarında tüm bu yaşananların detaylarıyla ortaya çıkması talep edilmiştir.

Ancak ilginç olan nokta, parlamentoların kurumsal ırkçılığı en azından olası bir neden olarak ciddiye alma konusunda çekimser davranmasıdır.

ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI RADİKAL ELEŞTİRİ İÇİN BAŞLANGIÇ NOKTASIDIR

Her ne kadar görev ve yetkilerinin siyasal sistem ve hukuk devleti dahilinde belli sınırları olsa da, meclis araştırma komisyonlarının çalışmaları bu yönde yapılacak eleştiriler için bir başlangıç noktası olabilir. Çünkü bu komisyonlar olayın aslına dair incelemeler yapıyor ve böylece NSU kompleksinin komplo teorilerine düşülmeden aydınlatılması konusunda katkı sunabilir. Antifaşist çevrelerin getireceği eleştirilerin tam da hukuk devletinden beklenen taleplerle ilgilenmesi gerekir. Çünkü, sivil toplum çalışmaları oldukça önemlidir ve bazı olayların aslı parlamentonun delil toplama hak ve yetkisini kullanmasıyla ortaya çıkıyor. Eğer parlamentolar bu yetkiyi kullanarak olayın aslına dair edindikleri bilgilerden ürkek kendilerini geri çekiyor ve örneğin istihbarat birimlerine yapılacak temel bir eleştiriye veya kurumsal ırkçılığın tartışılmasını reddediyor olsa bile, sivil toplum aktörleri bu gerçekleri alıp toplumsal eleştirinin bir bileşeni haline getirebilir. Bununla birlikte radikal bir eleştiri şarttır; çünkü NSU kompleksinden asıl çıkarılması gereken politik sonuçlar yerine, gizli servislerin ve emniyet birimlerinin yapısı daha da güçlendirilmiştir. Sadece personel sayısı artmakla kalmamış, 2015 yılında anayasanın korunması hakkındaki kanunda değişikliğe gidilmiş ve böylece bu "reform" sayesinde istihbarat muhbirlerinin sağcı gruplar içindeki faaliyeti yasal koruma altına alınmıştır. Bu absürtlük nedeniyle şu gerçeklik önemini koruyor: "Olduğu yerde donup kalmış koşulları, kendi şarkıları eşliğinde dans etmeye zorlamalıyız." (Karl Marx)

Maximilian Pichl, PRO ASYL derneğinde siyasal hukuk alanında uzman olarak çalışıyor ve Frankfurt am Main Goethe Üniversitesi Kamu Hukuku Enstitüsünde NSU kompleksi üzerine doktora tezini yazıyor.

FARKLI GÖRÜNSE DE HER ŞEY AYNI MI?

İRKÇİ MOTİF ŞÜPHE İLE ŞİDDET VAKALARINA YAKLAŞIM: BURAK BEKTAŞ CİNAYETİ ÖRNEĞİ

Burak Bektaş Cinayetini Aydınlatma İnisiyatifi

5 Nisan 2012'de, "Nasyonsosyalist Yeraltı" (NSU) örgütünün ifşa olmasından yaklaşık yarım sene sonra, 22 yaşındaki Berlinli Burak Bektaş arkadaşlarıyla birlikte Neukölln Hastanesi önünde bekliyor ve onlarla konuşuyordu. Beyaz bir adam, göçmenlerden oluşan bu genç erkekleri hedef alarak hiçbir şey söylemeden silahıyla üst üste ateş etti ve oradan uzaklaştı. Burak öldü. Arkadaşları Alex ve Jamal ağır yaralı olarak kurtuldu. Olayı üstlenen olmadı.

Sokak ortasında bir katliamı hatırlatan olayın seyrine bakıldığında, NSU cinayetleriyle de paralellikler göstermesi nedeniyle cinayetin ırkçı bir motifle işlendiği yönündeki şüpheler artıyor. Ancak Burak cinayeti hala aydınlatılmadı ve gruba kimin hangi nedenle saldırdığı bilinmiyor.

POLİS VE YARGI: "OLAYIN SAĞCI BİR MOTİFLE İŞLENDİĞİNE DAİR BİR BULGU YOK"

Olayı araştıran yetkililer fail ve kurbanları arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı sonucuna vardılar; ancak bununla birlikte "olayın sağcı bir motifle işlendiğine dair herhangi bir bulgunun olmadığı"ni ifade ettiler. Bu açıdan "olayın tüm yönleriyle" araştırıldığını ve zaten olabilecek "her taşın altına baktıklarını" söylediler. Şu ana kadar ortaya ne mi çıktı? "Faile dair herhangi bir iz yok". Bu şu anlama geliyor: İrkçi motifli tanımlanabilecek bir cinayet yetkililer tarafından, en azından onların ifadesine göre, özellikle bu yönde araştırılmıyor. Bundan dolayı, soruşturmalarda tıpkı NSU cinayetleri bağlamında olduğu gibi benzer bir ırkçı yaklaşım ortaya çıktı: Suç motifi olarak "kıskaçlık" yerine "namus cinayeti" dikkate alındı; cinayet dosyası şüpheli görülen birinin

Türkçe adını taşıyordu ve saldırıdan yaralı kurtulan mağdurlar bazı yetkililerin küçümseyici davranışlarından bahsettiler. Saldırının arkasında ırkçı bir motifin olup olmadığını araştırmak için yetkililerin somut olarak ne yaptığını mağdur ailenin avukatları da yeterince bilmiyor. Meclise verilen çeşitli soru önergeleriyle de bu yönde yeni bir bilgiye ulaşılamadı.¹ Aynı zamanda NSU ceza davasının da müdahil avukatlarından olan Bektaş ailesinin avukatları, suçun ırkçı nedenlerle mi işlendiği sorusunun yeterince araştırılmaması nedeniyle bu soruşturmayı eleştirmekte. Ayrıca, bu suça iştirak edebileceği şüphesiyle Neonazilere dair somut işaretlerin ardından gidildi mi ve gidilirse nasıl araştırıldı? Bu soruların cevapları da bilinmiyor. Kamu görevlilerinin bu olayda herhangi bir rolünün olup olmadığı yönündeki araştırmadan ise hiçbir şekilde bahsedilmiyor.

MEDYA: BİR YANDA DAHA AZ YERGİ VE KARALAMA, DİĞER YANDA DAHA AZ ELEŞTİRİ VE ARAŞTIRMA

Olayla ilgili medyada çıkan haberlere bakıldığında, bazı haber metinlerinde olayın aydınlatılması talebinin dile getirildiğini ve burada mağdur ailenin bakış açısına da yer



Mallinckrodtstrasse, Dortmund Nordstadt:
Mehmet Kubaşık 4.4.2006'da öldürüldü.

verildiğini görebiliyoruz. NSU kapsamında çıkan haberlerle karşılaştırıldığında ise kurbanlar ve aileleri hakkında buradaki haber metinlerinde yergi ve karalama dilinin daha hafif ve çok daha az kullanıldığı ortaya çıkıyor. Savcılığın ve polislin yaptığı açıklamalar olağan şekilde herhangi bir eleştiriye uğramadan olduğu gibi aktarılıyor. İrkçılık toplumsal bir sorun olarak şu ana kadar medyada neredeyse hiç konuşulmadı. Sadece birkaç gazeteci şüpheli gördükleri çevrelere dönük araştırmalar yaptı.²

SOL İÇİNDE (ÖZ)ELEŞTİRİ: POLİTİK ÇALIŞMA İÇİN ÇIKARILAN BAZI SONUÇLAR

Ayşen Taşköprü, 2001 yılında NSU tarafından öldürülen Süleyman Taşköprü'nün kardeşi, 2013 yılında yazdığı açık mektupta şöyle sormuştu: "Şimdi kardeşimin fotoğrafını tutan insanlar 2001'de neredeydiniz?"³ Sadece

Hamburg'da değil, örneğin 2006'da Kassel ve Dortmund'da da bu insanlar yoktu. NSU'nun ortaya çıkmasından önce, çoğu göçmen olan binlerce insan Kassel ve Dortmund'da bir araya gelip ırkçı cinayet serisinin son bulmasını talep ettiler. Solun ve sol grupların orada olması gerekiyordu. Her ne kadar pek çok aktivist NSU seri cinayetlerini görmezden geldiği için kendisini eleştirse de; burada aynı zamanda önemli olan nokta, politik çalışmalar için bu özeleştirmeden hangi sonuçların çıkarıldığı sorusudur. 2012 yılında Burak için Berlin'de düzenlenen cenaze törenine yaklaşık 2 bin insan katıldı. Yine burada da sol grupların katılımı yok denecek kadar azdı. Buna doğan tepkiyle "Burak Bektaş Cinayetini Aydınlatma İnisyatifi" oluşmuştur. Aynı zamanda inisiyatif, yıllardır NSU örgütü tarafından ırkçı motifle işlenmiş şiddet suçlarının aydınlatılmasını isteyen ve adalet talep eden mağdur aileler ile onlara destek veren insanların vermiş olduğu mücadelenin bir sonucudur.

İRKÇILIKLA MÜCADELEDE SÜREKLİLİĞİN ÖNEMİ

Almanya'da ırkçı şiddet uzun bir tarihsel devamlılığa sahiptir. NSU terörünün yanı sıra sayısız insan ırkçı şiddet kurbanı oldu. İrkçı şiddet eylemlerine her gün bir yenisi ekleniyor. Bu şiddet eylemleri münferit suçlar değildir. Bu suçların cereyanında içinde yaşadığımız toplum etkilidir. Toplumun derinliklerine inen ırkçılıkla yüzleşmekten ve bu gerçeklik bağlamında ırkçılığı tartışmaya açma iradesini göstermekten çoğunlukla kaçınıyoruz. Bu yüzden, toplumsal yaşamda özellikle ırkçılığa karşı önleme, müdahale etme, aydınlatma ve kurbanı yaraşır bir anma için verilen mücadelelerin devam etmesi gerekir. NSU kurbanlarını dikkate alarak, Burak'ın ölümünü dikkate alarak ve ayrıca diğer tüm ırkçı motifli (şüpheli) şiddet olaylarını dikkate alarak.

"Burak Bektaş Cinayetini Aydınlatma İnisyatifi" ("Initiative für die Aufklärung des Mordes an Burak Bektaş") Burak'ın öldürüldüğü 2012 yılından bu yana cinayetin aydınlatılması ve mağdura yaraşır bir anma için mücadele etmektedir.

- 1 Federal Meclisin 18/7442 sayılı ve Berlin Eyalet Meclisinin 17/11789, 17/11790, 17/118811, 17/15858 ve 17/17924-17/17928 sayılı raporları.
- 2 Basında çıkan ilgili haberlere daha detaylı bakmak için: <http://burak.blogspot.de/presse/>
- 3 dasmigrantenstadl.blogspot.de/2013/02/nsu-hinterbliebene-sagt-nein-zu-gauck.html#more.

Liz Fekete (Londra), 10.3.2015

The absence of any recording of the proceedings also puzzled me. In England we used to have a court stenographer, who took down notes of everything that was said in court. But from 2013 onwards the stenographer was replaced by a digital audio recording system. The idea that there is no official court transcript of proceedings struck me as a serious obstacle to the wider purpose of court proceedings, not just an attempt to prove the innocence or guilt of the defendant but as a vehicle for truth recovery.

On my first visit to the Munich Higher Regional Court, evidence was given by witnesses, including one police officer, who had had dealings with Beate Zschäpe, and a woman who was loosely connected to the neonazi scene and had had dealings with Zschäpe. Both saw Zschäpe as an ordinary person, nothing unusual about her, they said. What I learnt from this was that neonazis are considered ordinary citizens by many people, in some districts of Saxony.

Every day in court little stories emerge that give you a terrifying glimpse into the racism in the middle of society. The gang were hiding out in Zwickau in Saxony. [...] All the neighbours say that Beate Zschäpe was a model neighbour, very nice and caring with her cats. One story emerged from a neighbour – they talked of the good communal spirit in the block. Apparently, one of the neighbours who lived alone died, and everyone helped to clear out his flat. There wasn't anything of value in the flat except for one thing, that a neighbour kept – a portrait of Adolf Hitler. So every week the neighbours would come together for a drink – to which Beate would attend – in a room, where this portrait of Hitler hung over the mantelpiece.

Each morning there is the same routine in court. Zschäpe dominates the space, we are hardly aware of the other defendants. She enters like a model on a cat walk, and then turns her back on the videocamera [...]. Her two lawyers flank her, forming a protective shield around her. One of her male lawyers is very intimate with her, they share jokes and giggle and they pick sweets out of the same little tin of candy. [...]

DAVACIYIZ

TRİBÜNAL "NSU KOMPLEKSİ DAĞITILSIN" BAŞLIYOR

Massimo Perinelli – Tribunal "NSU-Komplex auflösen"

Eğer "Nasyonsosyalist Yeraltı" terör örgütünün işlediği ırkçı motifli cinayet ve saldırı serisi hakkında konuşmak istiyorsak, öncelikle Zwickau hücrelerinden çok daha büyük, ülke içinde ve dışındaki Nazilerin bağlantılarıyla suça ortak ve/ya destek olan bir terör ağından bahsetmemiz gerekiyor. Aynı şekilde Nazi terörünü etkin hale getiren kurumsal ırkçılıktan, özellikle de ırkçılığı yeniden üreten toplumsal ilişkilerden bahsedilmesi de şarttır. Bu toplumsal ilişkilerde göç ve onun öznelinin toplumsal (ulus) yapıyı ve yerleşikliği bozduğu düşünülür. Bu anlayış, resmi makamların, yargının, siyasal ve sivil toplumdan aktörlerin, Almanya'ya misafir işçi olarak gelen jenerasyona ve onların çocuklarına yapılan saldırıları tüm topluma yapılmış bir saldırı olarak kavramaktan nasıl şiddetle kaçındığını açıklıyor.

Bunun sonucunda da çoğu suçlu yargılanmıyor, suçlar cezasız kalıyor. Kimse bu skandalın sorumluluğunu almak istemiyor ve NSU kompleksinin normallığı sürmeye devam ediyor. Suçlar aydınlatılmıyor, gereken sonuçlar çıkarılmıyor. Öncesinde zaten kontrolü neredeyse mümkün olmayan gizli servislerin şimdi bir de yetkileri genişletilerek ortaya paradoksal bir durum çıkıyor. Herkes kendini rahatlatıyor; çünkü sağ terör resmen yoktu ve hala yok. Ne 1991'de vardı ne 2004'te ne de 2016'da. Sağ terörü yıllardır idare eden devlet birimlerinin ilgili raporlarına bakılabilir. Geçen beş yıl içinde bu perde bi-

raz da olsa aralandı ve toplumun büyük bir kısmının Almanya'nın sağ terör ile ilişkilerine, Thüringen Meclis Araştırma Komisyonu başkanı Dorothea Marx'ın ifadesiyle "devletin eşlik ettiği cinayetler"e bakmasını sağladı. Ancak öyle görünüyor ki, bu perde tekrar kapatılmak isteniyor. Fakat artık bu mümkün değil; çünkü mağdurların yükselen seslerini tekrar sessizliğe mahkum edemeyecekler.

Bugün mağdurlar bir araya gelerek kamusal alanda kendilerini gösteriyorlar; "Yargılar", "Boşluk" ya da "NSU Monologları" gibi tiyatro oyunlarında ya kendileri de oynuyor ya da onların hikayeleri anlatılıyor. Yine "Keupstrasse'deki Kuaför" filmiyle o sokakta yaşayan insanların nelere katıldığı gösterilirken, aynı zamanda toplumsal sinizm de ortaya dökülüyor. Semiya Şimşek yazdığı otobiyografik kitap "Acı Vatan"da babasının ölümünü ve kendi yaşamına etkilerini

Kimse bu skandalın sorumluluğunu almak istemiyor ve NSU kompleksinin normallığı sürmeye devam ediyor. Suçlar aydınlatılmıyor, gereken sonuçlar çıkarılmıyor.

anlatıyor. Mağdurlarla yapılan söyleşilerin yer aldığı "Duvarın Yıkılışından Çivili Bombaya" adlı kitapta ise Köln'deki resmi birimler içindeki ırkçılık açıkça ortaya çıkıyor. "Zaman yaralarımızı sarmaya yetmiyor" adıyla çıkan kitapta kurbanların aileleri yaşananları anlatıyor.

Bunların yanı sıra, örneğin Gamze Kubaşık'ın anlattığı gibi mağdurlar NSU cinayetlerinin skandalize edilmesi ve aydınlatılması için diğer kurban yakınları ile bir araya geliyorlar. Kamusal alanda yapılan etkinliklerde ve anma törenlerinde taleplerini dile getiriyorlar; tıpkı İsmail Yozgat'ın bıkmadan usanmadan oğlunun öldürüldüğü sokağa (Hollaendische Strasse) oğlu Halit'in adının verilmesi için yaptığı mücadele gibi. Bazen de mahkeme salonunda ifade verirken sergiledikleri güçlü pozisyon gibi. Masliya M., Probsteigasse'de babasının işlettiği dükkanda NSU'nun bıraktığı patlayıcının infilak etmesiyle ağır yaralanmıştı. Şimdi mahkemede tüm cesaretiyle ve öfkesiyle Nazilerin kendisini bu ülkeden göndermeyi başaramayacaklarını söylebiliyordu. Aynı şekilde Ayşen Taşköprü, Hamburg'da öldürülen Süleyman Taşköprü'nün kardeşi, cumhurbaşkanı Gauck'a gönderdiği ve devlet tarafından düzenlenen anma törenine

katılmayacağını açıkladığı mektupta açıkça gerçek bir aydınlatma talep ettiğini yazmıştı: "Benim tek istediğim şey cevaplar. NSU'nun arkasında kimler var? Neden benim kardeşim? Alman devletinin burada rolü ne? Dosyaları kim neden yok etti?"

Ayşen ve Osman Taşköprü kardeşlerin diğer tüm mağdurlar ve aile yakınları ile birlikte talep ettikleri "gerçek bir aydınlatma" ancak suçluların mahkeme önüne getirilmesiyle, siyasal anlamda sonuçlar çıkarılmasıyla, devlet birimlerinin yapılarında değişimle, polisler için verilecek ırkçılığa karşı eğitimlerle, medyada refleksiyon ve çoğulculuğun oluşmasıyla ve gizli servislerin yetkilerinin köklü bir değişikle kısıtlanmasıyla sağlanabilir. Ayrıca kamusal alanda, sağ terörün göçmenleri ve Alman olarak görülmeyen insanları hedef aldığı için önemsenmemesi şeklindeki yaklaşım artık sürdürülemez. Bunların kendiliğinden



Holländische Strasse, Kassel:
Halit Yozgat 6.4.2006'da öldürüldü.



değişime uğramayacağı meclis araştırma komisyonlarında ve Münih Eyalet Yüksek Mahkemesinde ifade veren kamu görevlilerinin yalan beyanlarından anlaşılıyor. En yüksek merciden hiç çekinmeden gelen açıklamaya göre; "gerçek aydınlatma", yani gizli servislerin ve Nazi ağlarının rolünün açığa vurulması "devlet yararı"nı tehlikeye düşürebilir(di). Bu, birileri için terörün devam edeceği, diğerleri için de bu şiddetin görünür olmayacağı anlamına geliyor. Toplumu bu şekilde bölen ırkçı yaklaşımlar son bulmalı, dava edilmeli, kamusal alanda açıkça tartışılmalı, toplumda yargılanmalı ve kurumsal düzeyde değişmelidir. Gerçek demokraside

kamusal yarar demek, göçmelerin de huzur içinde yaşamasının temin altına alınması demektir.

NSU suçlarının mağdur ettiği insanlar demokratik talepleri için kendileri mücadele veriyorlar. Susturulmaya çalışıldıkları yerlerde seslerini daha çok çıkarmaya başlıyorlar. Konuşuyor, eylem yapıyor, kitap yazıyor, tiyatrodan oynuyor, röportaj veriyor, taleplerini dile getiriyor, kamusal alanda yitirdiği yakınlarını anıyorlar. Toplumsal alandan geri çekilmiyorlar; ırkçılığa uğrayan mağdurların perpektiflerini temel alan, çoklu toplum anlayışını savunan ve kendileriyle dayanışma içinde

olan diğer insanlar ve gruplarla bir araya geliyorlar. Bu ortak mücadelenin asıl derdi ne sadece kurbanlara açık destek verilmesi ne de onların temsilciliğini yapmaktır; bu, toplumda başka bir ortak görüş oluşturma için verilen mücadeledir. Bu mücadeleyi aslında günlük yaşantımızda dayanışma, güven, arkadaşlık ve dönüşme-dönüştürme için verdiğimiz ortak mücadelede her gün şekillendiriyor ve büyütüyoruz.

Yıllardır edindiğimiz bu deneyimlerden cesaret alıp Tribunal'in çağrısını yaptık. Büyük, tanınmış, etkili, uluslararası ve sayısız birbirinden farklı konularla önümüzdeki Mayıs ayında Köln-Mülheim Schauspiel gösteri merkezinde beş gün sürecek bir Tribunal düzenliyoruz. Burada, toplumumuzun göçmenleşmesini ve demokratikleşmesini geriye götüren ırkçılık açıkça ortaya konacaktır. Tribunal'de ırkçılığın yapısal bir fenomen olduğu ve toplumsal hiyerarşiye ve farklı grupların birbirine düşürülmesine hizmet ettiği gösterilmeye çalışılacaktır. Ayrıca ırkçılığın, insanların daha iyi bir yaşam arzusunu, haklarını ve onurunu geriye götürdüğü anlatılacak, o nedenle bu süreci durdurmak, değiştirmek ve düzenlemek için çaba gösterilecektir. ırkçılığın ne patolojik ne de tarih dışı olduğunu; onun işlevsel ve aşılabilir olduğunu sergileyeceğiz. Bu yüzden ırkçılığa maruz kalan herkesi, NSU tarafından yıllardır mağdur edilen insanların

Bu ortak mücadelenin asıl derdi ne sadece kurbanlara açık destek verilmesi ne de onların temsilciliğini yapmaktır; bu, ortak başka bir toplum görüşü için verilen mücadeledir.

özgül durumlarının ötesinde, Almanya'daki Romanları, siyahları, mültecileri ve diğer herkesi Tribunal'e davet ediyoruz. Tribunal'de ayrıca uluslararası katılımcılar da olacak, onlar kendi ülkelerindeki ırkçı terör, toplumsal dışlanma ve devlet şiddeti sonucu yaşadıkları

benzer deneyimleri farklı hikayelerle paylaşacaklar. Böylece olaylara ve ilişkilere uluslararası bir boyut kazandırılacak. Tribunal'de her şeyden önce NSU kompleksini yargılayacağız; onun yapılarını ve sorumlularını tarif edeceğiz. Bu bütünün içindeki "yanlırların" arkasında gizlenen ırkçılıktan davacı olacağız. Aynı zamanda nefret ve yalan üreten, kurbandan fail failden kurban yapan ve terörist ağına içine karışarak suç işleyenlerden hesap soracağız. Burada herkes açık bir alana sahip olacak ve biri yalan ifade mi veriyor, dosya mı imha etti, mahkeme önünde hafızasını mı kaybetti ya da bilmesine rağmen aydınlatmaya engel mi oldu ya da olmadı mı gibi soruların cevaplarına herkes kendi karar verebilecek. Olaylarda suçu olanların adları söylenecek ve onlardan Tribunal'de davacı olunacak. Toplum böylece kendi kararını kendi verecek.

Tribunal'de NSU suçlarının mağduru olan insanların bilgileri temel alınacak. Burada güven ortamında kendi hikayelerini anlatacaklar, kendi analizlerini yapacaklar, talep ve isteklerini, öfke, üzüntü ve umutlarını dile getirebilecekler. Tribunal ilk başta bunun için var. Amacımız, gelecekte yaşanabilecek saldırılarda ve mağdurların karalama yoluyla yıpratılmasında mağdurların perspektiflerini esas almak için, karşılaşılması durumunda yapısal ırkçılığın düşünce kalıplarını tanımak için ve sizinle oynanan bu kirli oyunun kurallarını tek tek bozmak için, ırkçılık temelinde olan toplumsal bölünmenin biraz olsun aşılabilmesidir. Tribunal, mağdurların haklarını savunmak ve böylece çoklu toplumu güçlendirmek için verilen bir sinyaldir. Tribunal sonunda geleceğin manifestosu yazılacak ve bu Köln Keupstrasse'de yayımlanacaktır.

DAVACIYIZ. Biz, yitirdiğimiz kurbanlar adına ve bugüne dek yıllarca acılarıyla yaşamak zorunda bırakılan ve onuru kırılanların adına davacıyız.

DAVACIYIZ; çünkü acıların sonuçları da olmalı. Tribünal, sorumluların adlarını ve suçlarını, onların üstünde olan ve onlar hakkında karar verecek bir toplumsal alana taşıyacak ve kim olduklarını sesli duyuracak.

DAVACIYIZ. Bizim davamız burada başka bir gerçeklik, dayanışmacı bir toplum. Ancak dayanışmacı bir toplum bu gidişatı değiştirebilir, tıpkı on yıllardır yaptığı gibi. Irkçılığın bizi sadece birbirimizden ayırdığını değil; aslında günlük yaşamda sayısız yerde çoktan hayata geçirdiğimiz, daha iyi bir dünya için verdiğimiz mücadelede bizleri birleştirdiğini de göstereceğiz. Mesajımız açık: Kalıyoruz, değiştiriyoruz, demokratikleştiriyoruz, çoklu toplum olmayı başarıyoruz.

Sen de ırkçılıktan davacı ol, sen de Tribünal'e katıl! 17-21 Mayıs'ta Schauspiel Köln'de buluşalım!

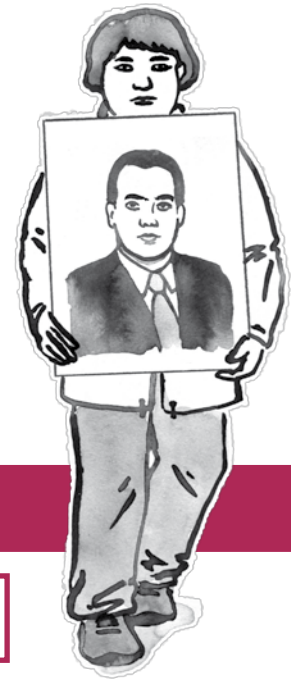
Massimo Perinelli, tarihçi, Rosa Luxemburg Vakfında göç alanında uzman olarak çalışıyor. Uzun yıllardır Kanak Attak üyesi, "Keupstraße ist überall" inisiyatifi kurucu üyesi ve Tribünal "NSU-Komplex auflösen" inisiyatifi öncü üyesi. "Dostluk Sineması" yazar kolektifi ile birlikte 2014'te "Duvarın Yıkılışından Çivili Bombaya. 1990'lı Yılların Irkçı Pogromları ve Saldırıları Bağlamında NSU'nun Köln Keupstrasse Saldırısı" kitabını hazırladı.

#TRBNL

İletişim: kontakt@nsu-tribunal.de
Facebook: [facebook.com/nsutribunal](https://www.facebook.com/nsutribunal)
Twitter: twitter.com/NSU_Tribunal
Bağış: www.nsu-tribunal/spenden
Blog: www.nsu-tribunal.de



Theresienwiese, Heilbronn:
Michèle Kiesewetter 25.4.2007'de öldürüldü.



*andere zustände ermöglichen
Şubat 2017

ISBN 978-3-86747-077-3